

Leto XIX. Štev. 3
DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLAHOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
Lst izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska
PRAVICA
BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 5. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJC

POLITIČNA KRIZA V ITALIJI

Nasprotja ob preosnovni vlade

(Posebej za »Božo«)

Rim, 4. jan. Po številnih se-
stankih predsednika vlade z De
Gasperijem in voditelji krščan-
skodemokratskih parlamentarnih
skupin ni izključen celo Pellov
odstop. Ti noveletni sestanki
naj bi razčistili nesoglasja med
vlado in njenimi strankami. Ni
moč reči, da ti odnosi niso bili
med razgovori razčišteni. Toda
razčiščenje je odkrilo, da so si
gledišča preveč nasprotujoča, da
bi bilo moč govoriti o njihovem
zblizevanju na način, ki bi po-
špešil trajnejšo rešitev sedanje
krize.

Pellovo gledišče do preosno-
ve vlade je naslednje: glede na
zagotovljeno podporo monarhistov,
to pa pomeni tudi na zagoto-
vljeno parlamentarno večino je
možna široka preosnova vlade,
ki bi zajemala ugledne poli-
tične osebnosti, ki bi dale ka-
binetu politično obeležje in ga
ujeljavile pred parlamentom.

Večina v krščansko - demo-
kratski parlamentarni skupini
zagovarja složno z vodstvom
strank nasprotno gledišče: usta-
novitev politično kvalificiranega
kabinetu, ki bi se opiral na mon-
arhiste, bi potrdila zveza kr-
ščanske demokracije z desnico
in ustvarila koalicijo, ki ne
ustreza političnim težnjam vlad-
ne stranke. Vladni program bi
se moral ne glede nato, da mo-
narhisti izrecno postavljajo po-
goje, izogibati ukrepom, ki ne
ustrezajo političnim koncepcijam
desnice, predvsem socialnim in
gospodarskim ukrepom za
ureditev delovnih odnosov in
omejitve monopolističnih profi-
tov. Nujna posledica bi bila, da
bi bili porušeni vsi mostovi in
možnosti za razgovore med de-
mokristjani in malimi strankami
centra, ki odločno zahtevajo so-
cialne reforme.

Cepprav demokristiansko vod-
stvo sodi, da se edinole trdna
meščanska demokratska vlada
lahko ustvari v centru, pa Pel-
lov namen, naj bi sestavili desno
usmerjeno vlado, ne ustreza tež-
njam stranke in potemtakem
preosnova nikakor ne more imeti
predvidenega značaja.

Gre torej za tuja nasprotu-
joča si in nepomirljiva gledišča.
Pella sodi v vzdušju okrepljene

Grški minister
v Beogradu

Beograd, 4. dec. — Jutri zve-
čer bo prispel v Beograd minister
za tisk in informacije grške vlade
g. Panajotis Sifnios, ki bo 6. t.
m. otvoril v Beogradu razstavo
18 grških likovnih umetnikov.

AMERIŠKO-PAKISTANSKO SODELOVANJE

„Indija - prijatelj ali sovražnik“

vprašuje bostonski časnik

New York, 4. jan. (Tanjug.) —
Ko dvomi v točnost, da bo ame-
riško-pakistanski pakt prinesel
nekateri vojaške koristi ZDA,
označuje »Washington Post« pri-
prave in sklenitev takšnega pakta
kot »provokacijo«, ki je prišla
prav v času, »ko so bili v Indiji
in Pakistanu znaki, da se bo na-
petost zmanjšala in da bodo
skupne probleme rešili.

Bostonski »Christian Science
Monitor« prav tako kritizira vo-
jaški sporazum, ki ga pripravlja-

jo, s katerim bi ZDA dobile pra-
vico, da grade vojaška oporišča
v Pakistanu. »To je slaba politi-
ka,« piše časnik, »če uničuje raz-
umevanje med ZDA in prijate-
ljem, ki nam je potreben — In-
dija.« V članku z naslovom
»Indija — prijatelj ali sovražnik«
sodi časnik, da je pakistanska
ofenziva na Kašmir privedla do
tega, da je ta problem postal
težko rešljiv, in sodi, da bi
ameriška pomoč vzbudila upravi-
čena sumničnja v Indiji, da se
nameravajo ZDA v kašmirskem
sporu postaviti na stran Paki-
stana.

Medtem ko skupina ameriških
listov zastopa takšno mnenje, pa
sodi »New York Times« in neka-
teri časniki nasprotno ter ob-
sodijo Indijo, ker grozi, da bo
podpisala vojaško pogodbo s So-
vjetsko zvezo, če bi prišlo do
sklenitve ameriško-pakistanskega
pakta.

Mednarodni diplomatski inci-
dent je nastal z objavo podatkov
o tajnih pripravah za sklenitev
ameriško-pakistanske pogodbe. Ta
incident je vzbudil odmeve tudi
v OZN. Del ameriškega tiska
namreč skuša s tem incidentom
raztolmačiti nekatere akcije in-
dijske delegacije v OZN. Gre
namreč za sklicanje zasedanja
Generalne skupščine o Koreji.

V ameriških političnih krogih
sodi, da so dogodki v zvezi z
ameriško-pakistanskim sporazu-
mom glavni vzrok, ki sili indijsko
vlado, da zahteva ponovno raz-
pravo o korejskih ujetnikih. Ta
razprava v OZN pa se najbrž ne
bi omejila zgolj na vprašanje
ujetnikov, marveč bi jo razširili
tudi na vprašanje sestave politi-
čne konference.

Ameriški diplomati v OZN so-
di, da ni treba ponovno raz-
pravljati o Koreji. Hkrati pa so-
di, da se ZDA ne bi smele
preveč angažirati proti tej zahtevi,
»ker uspeha močne ameriške
opozicije ne bi mogli primerjati
z veliko škodo, ki bi bila s tem
povzročena v Indiji.«

V OZN komentirajo tudi bri-
tansko stališče o tem vprašanju.
Njena naklonjenost je očitno na
strani Indije. Opazovalci vidijo
v tem znamenju nesoglasij med
obema anglosaksonskima zavez-
nikom v zvezi s poveljstvom na
Srednjem vzhodu. V zvezi s tem
omenjajo tudi britansko akcijo v
arabsko-izraelskem sporu, po ka-
terih domneva, da so hoteli s
tem zmanjšati ameriški vpliv na
tem področju. ZDA so bile namreč
precej neodločne glede sirij-
ske pritožbe proti Izraelu, med-
tem ko je bila Velika Britanija
jasno zoper Izrael.

Predsednik vlade se noče pri-
voliti v kompromis. Računa na
podporo izven demokristianske
stranke: podporo monarhistov,
bržčas tudi neofašistov, posred-
no pa tudi kominformistov, ki
jim je sedaj bolj po godu izra-
ziti reakcionarna desničarska
vlada kot zmerna vlada centra,
saj bi desnica poglobila socialno
ekonomsko krizo, v kateri se
množice usmerjajo proti skrajni
levici. Pri tej Pellovi usmeritvi
pa je nevarnost, da mu bodo od-
rekli podporo in udeležbo v vla-
di nekateri demokristianski mini-
stri, na katerih je gradil politi-
čno težino svojega kabineta —
kot so Piccioni, Farfani in Ta-
viani, ki ne bi radi sodelovali
oziroma se kompromitirali v od-
kritem razkolu med vlado in
stranko. V tem primeru bi imel
Pella tri izhode: da popusti pred
zahtevami vodstva krščanske de-

mokracije, oziroma, da odstopi
ali sestavi nameravan desni ka-
binet, ki bi s svojim prihodom
na krmilo povzročil novo poli-
tično krizo in zaostрил medse-
bojni boj demokristianske leve-
ice in desnice, ki bi utegnil prekora-
čiti strankarske okvire. Ta boj bi
utegnil prinesiti Pelli spet samo
odstop, četudi nekoliko zakasnel.

Sedaj je še vedno možna sle-
herna izmed teh rešitev. Zato-
rej je splošni položaj po mne-
nju političnih krogov težavnejši
in bolj napet, kot je bil ob za-
četku javnega spopada med
Pello in vodstvom demokristian-
ske stranke. To pa še bolj
zmanjšuje sleherno verjetnost,
da bo rešitev, ki jo bo Pella da-
nes ali jutri sporočil predsedni-
ku republike, vsebovala hkrati
tudi upanje na ureditev splošne
italijanske socialnoekonomske in
politične krize. F. Barbieri.

Umetno podaljšanje Lanielove vlade

V Parizu sodijo, da bi bilo spričo bližnje konference štirih v Berlinu
neprimerno sprožiti krizo vlade

Pariz, 4. jan. (Tanjug.) — Ker
sta oba predsednika francoske
republike, Vincent Auriol, ki bo
17. januarja zapustil svoj polo-
žaj, in Rene Coty, ki bo le-tega
prevzel, odklonila odstop pre-
sednika vlade Laniela, je le-ta
sklenil v sredo stopiti pred na-
rodno skupščino in zahtevati od
nje, naj potrdi dosedanje poli-
tiko. Hkrati namerava obrazložiti
tudi perspektive znanje politike
svoje vlade, zlasti glede Nemčije.

Iz dobro obveščenih krogov
je prišla vest, da Laniel ne bo
sprožil vprašanja zaupnice v
ustavni obliki, marveč bo po raz-
pravi, ki bo sledila njegovi de-
klaraciji, sprožil vprašanje ob-
stoja svoje vlade.

Vse te dogodke v zvezi z od-
stopom vlade so že nekaj dni v
Parizu pričakovali. Vendar vsega
tega ne presojajo kot navadno
formalnost. Kaže, da želi Laniel
iskreno zapustiti mesto minist-
skega predsednika, ki je položaj
v vladni večini takšen, da ne
vzbujajo velikih upanj v možnost
nadaljnega obstoja vlade.

Splošno mnenje je, da bi bilo
v drugih okoliščinah bližnje gla-
sovanje o zaupnici vladi zanjo
usodno. Toda v sedanjem polo-
žaju so krogi vseh političnih
strank, razen KP Francije, pre-
pričani, da bi bilo spričo bližnje
konference štirih v Berlinu sila
neprimerno sprožiti v tem trenu-
tu krizo vlade. Ne glede na to,
kakšno stališče imajo posamezne

politične stranke o evropski voj-
ski, si domala vse žele najprej
dočakati konca berlinske konfe-
rence in šele potem določiti svojo
taktiko v parlamentarni borbi
glede ratifikacije sporazuma o
evropski obrambni skupnosti. V
takšnih pogojih Lanielu glede za-
upnice vendarle dokaj dobro
kaže.

Francoski tisk komentira
splošno razpravo, ki jo bodo v
sredo otvorili v parlamentu na
zahtevo ministrskega predsedni-
ka Laniela. »Figaro« sodi, da sta
dosedanj in novi predsednik re-
publike pametno storila, ker ni-
sta sprejela Lanielovega odstopa,
ker zdaj ni možna nobena spre-
memba, saj se bo berlinska kon-
ferenca začela že 25. januarja.
Socialistični »Populaire« meni, da
ničče nima utvar o umetnih sred-
stvih, ki bi jih vlada lahko upo-
rabila, da bi se izognila krizi. Če
bi izglasovali zaupnico Lanielu,
bi samo podaljšali trajanje seda-
nje vlade, kar bi pa za skupščino
pomenilo zgolj krpanje. Časnik
zaključuje: »Prepad, ki loči mo-
gote od širokih množic franco-
skega ljudstva, se od krize do
krize čedalje bolj poglablja.«

Časnik »Combat« sodi, da
predsednik vlade Laniel misli, da
ne bo ničesar pridobil, če bo
ostal na čelu vlade, o kateri ve,
da je obsojena na začasnost.
»Franc Tireur« sodi, da bo vpra-
šanje evropske vojske kritično
vprašanje splošne politične raz-

prave, ki jo bodo otvorili v sredo.
Časnik pripominja, da bi bilo to
v določenih okoliščinah usodno
za vlado, ker je večina razdvo-
jena, najvažnejši problemi so ne-
rešeni, ljudje ogorčeni in razoča-
rani, vsi pa žele, da bi se vzdušje
spremenilo.

Bi to vzbudilo odpor
pri italijanski javnosti?

Del italijanskega tiska, pa tudi
nekateri uradni predstavniki de-
lajo hrup, češ da smo »mi spro-
žili zahtevo«, da je treba ukiniti
fašistično zakonodajo v Trstu, »da
bi preprečili sklicanje konference
o tržaškem vprašanju«. Na ves
glas kriče, da Jugoslavlani »sploh
sabotirajo zamisel o konferenci«
in da si v zvezi s tem »stalno iz-
mišljajo nove ovire« in tako so si
»zdaj izmišlili vprašanje fašistič-
nih zakonov«.

No, kar zadeva fašistično za-
konodajo, pravijo italijanski funk-
cionarji, da sploh ni mogoče go-
voriti o ukinitvi le-te. Med dru-
gim trdijo, da »italijanska javnost
ne bi mogla privoliti v ukinitve
teh zakonov«, da bi to vzbudilo
hud odpor v italijanski javnosti.
Ta zadnji argument se je vsidral
tudi na stolpcih nekaterih zahod-
nih časnikov, uporabili pa so ga
tudi nekateri diplomati.

Ta zadeva vsekakor zasluži
pozornost. Izredno značilna je.

Kaže, da se tisti, ki se na vse
kriplje postavljajo po robu ukini-
tvi fašističnih zakonov, sploh
ne zavedajo, kaj s tem razkrivajo.
To pravimo zato, ker dvomimo,
da bi oni dandanes tvegali odkri-
to obrambo fašizma. Nasprotno,
večina izmed njih ga z besedami
celo obsaja. Toda s svojim sta-
liščem do fašističnih zakonov v
Trstu razkrivajo, da je njihova
obsoba fašizma samo deklarativna,
da pa v praksi fašizem branijo.
Kajti jasno je, da se upira

zahtevam po ukinitvi fašističnih
zakonov samo tisti, ki so mu ti
zakoni pri srcu in ki mu je do te-
ga, da ostanejo še nadalje ve-
ljavni.

Isto velja tudi, kadar gre za
konferenco. Italijanska vlada se zaveda, da
ji je njeno prvotno odklonilno
stališče glede konference po sve-
tu zelo škodilo. Doumela je, da je
nepopularno takšno konferenco
napadati. Zato je taktiko spreme-
nila. Zdej si prizadeva dokazati,
da je za konferenco. Toda v de-
janjih še nadalje deluje proti
njej. Eden izmed stvarnih izrazov
njenege odklonilnega stališča je
tudi njen zadnji propagandni vo-
dilni motiv, da so si »Jugoslavlani
zdaj izmišlili in sprožili vpra-
šanje fašističnih zakonov«.

Toda oni prav dobro vedo, da
se tržaško ljudstvo že desetletja
bori proti fašističnim zakonom in
da je bilo prepričano, da bo zma-
ga nad hitlerjevo Nemčijo in
mussolinijevo Italijo pomenila tu-
di konec fašistične diskriminator-
ske zakonodaje.

Toda na žalost je angloame-
riška vojaška uprava razočarana
tržaško ljudstvo, ker je veliko
obljubljala, izpolnila pa ni niti
svojih obveznosti. Toda to razoča-
ranje ljudstva ni spravilo v pa-
sivnost. Nasprotno. Odločno je
nadaljevalo borbo za ukinitve fa-
šističnih zakonov in ne bo nehala,
dokler teh zakonov ne bodo uki-
nili. V tej pravični protifašistični

borbi, v boju za zaščito temeljnih
človeških pravic bodo jugoslovanski
narodi vedno kot doslej od-
ločno in dosledno podpirali trža-
ško ljudstvo.

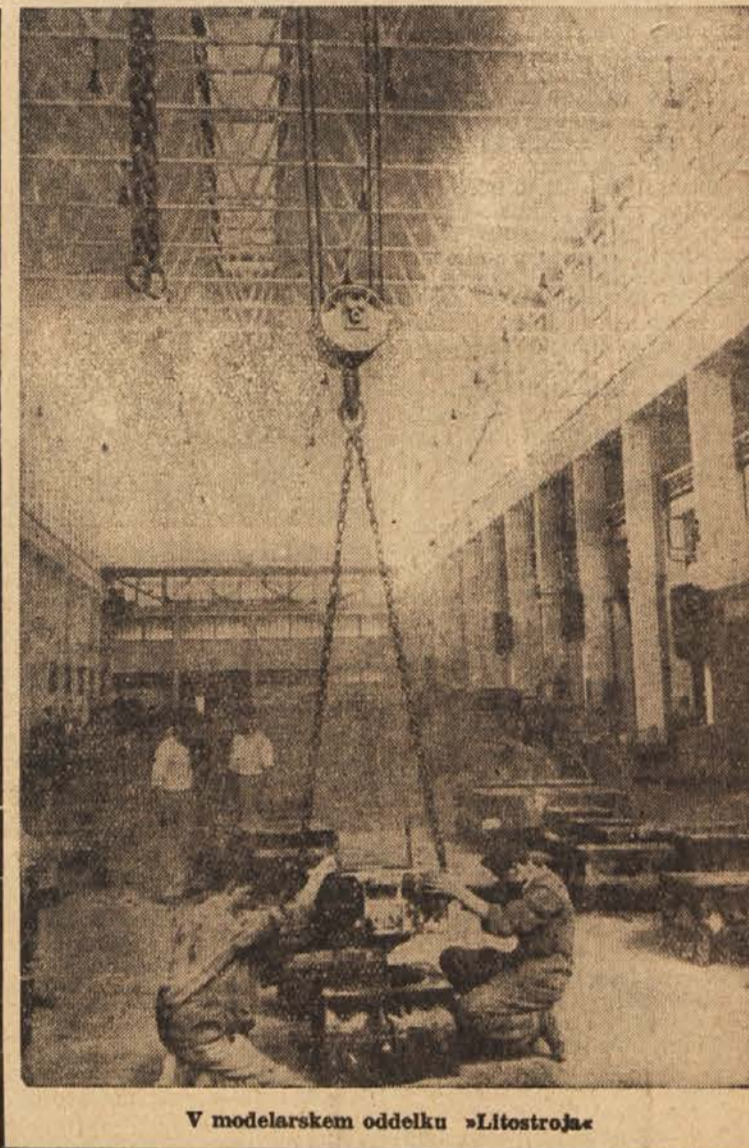
Vsi poskusi, da bi z nekakšni-
mi argumenti — s sklicevanjem
na haško konvencijo in podobno
— opravičili sedanje razmere, so
zaman. Trdijo, da angloameriška
vojaška uprava ni mogla odstra-
niti fašističnih zakonov, ker med-
narodno pravo prepoveduje oku-
patorjem, da bi menjali zakono-
dajo na okupiranem ozemlju.
Sklicevanje na to določbo je pov-
sem neutemeljeno ker je sploh
ni mogoče uveljaviti v tem polo-
žaju. Potemtakem je tudi s čisto
pravniškega gledišča nevezdržna.
In sicer iz preprostega razloga.
Velika Britanija in ZDA nista
okupirala cone A, marveč sta za-
časno mandatorja na tem ozem-
lju, mandat pa sta dobili od OZN,
in skupno z njim tudi določene
obveznosti. Ena izmed teh je za-
gotovitev temeljnih človeških
pravic in popolne enakopravnosti
prebivalca, kar neogibno zahteva
ukinitve fašističnih diskrimina-
torskih zakonov. Ta obveznost je
izražena s pravnimi določbami.

Je pa še ena, nemara še va-
žnejša plat tega vprašanja. Anglo-
ameriška vojaška uprava v Trstu
je namreč uknila vse tiste fašis-
tične zakone, uredbe in omejitve,
ki so se nanašali na Žide. V tem
je ravnala pravilno. Toda zakaj
ni enako ravnala tudi glede našega
živilja v Trstu?

Zatrjevanja, da bi ukinitve fa-
šističnih zakonov v Trstu »vzbu-
dila hudo nezadovoljstvo v Ita-
liji«, da »italijanska javnost kaj
takega ne bi mogla dovoliti«, so
docela nesmiselna. Mar ni ita-
lijansko ljudstvo proti fašizmu?
Potemtakem bi italijansko ljud-
stvo pozdravilo ukinitve fašistič-
nih zakonov, ker je tudi samo
močno zainteresirano, da bi fa-
šizem do kraja uničili. Tisti rimi-
ski propagandisti in funkcionarji,
ki trdijo, da se »italijanska jav-
nost ne bi mogla spriznati z
ukinitvijo fašističnih zakonov«,
obrekujejo in žalijo italijansko
ljudstvo.

Kako to, da to nekaterim na
Zahodu ni jasno? Kako to, da ne-
kateri izmed njih celo ponavljajo
rimsko tezo, »da bi ukinitve fa-
šističnih zakonov v Trstu »vzbu-
dila v Italiji hudo nezadovoljstvo«?

Jože Smole

V modelarskem oddelku »Litostroja«

Odgovor iz Moskve

London, 4. jan. (Reuter) So-
vjetska vlada je odgovorila da-
nes na zadnje noto treh zahodnih
velesil, s katero so jo le-te
obvestile, da privolijo, naj bi bila
berlinska konferenca 25. januarja.

Ameriška pomoč Iranu

Teheran, 4. jan. (AFP). Ame-
riško veleposlaništvo v Teheranu
je danes objavilo sporočilo o ame-
riški vojaški pomoči Iranu, ki
opozarja, da ZDA nudijo Iranu
to pomoč že sedem let v dobavah
gradiva in opreme v skladu s po-
trebami te dežele, možnostmi za
uporabo teh dobav iranski vojski
in možnostmi samih ZDA. V spo-
ročilu je poudarjeno, da ZDA
ne vidijo, čemu bi spremenile
svoj postopek glede vojaške po-
moči Iranu.

Sovjetska nota obsega le ne-
kaj členov, s katerimi potrjujejo
prejem note treh zahodnih vele-
sil in izražajo mnenje, da je po-
temtakem 25. januar določen kot
datum, ko se bodo sestali štirje
zunanj ministri. Sovjetski odgo-
vor pomeni rekord tako glede
naglice, s katero je sovjetska vla-
da odgovorila, kakor tudi glede
kratкости.

Francoski odpor
v Indokini

Hanoi, 4. jan. (AFP). Združene
francoske in Bao Dajeve oboro-
žene sile skušajo s številnimi
operacijami preprečiti znotraj
ustja Rdeče reke pregrupiranje
Ho Ši Minhovih enot. Te enote
štejejo okrog 70.000 ljudi.

Vremensko poročilo
Dne 4. januarja 1954 ob
12. uri: Depresijsko področje nad Bal-
tikom se hitro polni, vendar še po-
vzroča predvsem v Nemčiji in delno
v Švici močne snežne padavine. Po
predoru hladnejšega zraka v zapadno
Evropo se je tu razvil samo-
stojno področje nizkega zračnega
priliska, ki bo v naslednjih dneh vplivo-
valo na značaj vremena pri nas.
V Sloveniji je bilo ob 10. uri
oblačno vreme z rahlim sneženjem v
Ljubljani, Planci in Postojni. Tem-
perature od -11 stop. C v Novem me-
stu do -3 stop. C v Ajdovščini. Vi-
šina snežne odeje: Plancia 24 cm,
Novo mesto 10 cm, Jezersko 9 cm,
Sloveni Gradec 7 cm, Ljubljana 5 cm,
Celje, Maribor in Mur. Sobota 2 cm.
Napoved za torek, dne 5. jan. 1954
Oblačno s snežnimi padavinami.
Temperatura v mejah od -10 do -2
stop. Celzija, na Primorskem okoli
0 stop. C; prevladoval bo severo-
zahodnik.

IZGUBLJENI ČAS

Huda obtožba

STANE KAVČIČ

Prisostvujem seji, kje in kateri ni važno. Dnevni red je običajen; poročilo sledi obravnavi. Posebno pazljivo poslušam nekoga diskutanta. Govori petnajst minut, pol ure, skoraj uro. Poslušalci se nestrpnostno presedaajo na svojih sedežih, pogledujejo na uro in z nervoznimi kretnjami prižigajo cigareto za cigareto, tako da se komaj vidimo v oblakih dima, ki plava brezbržno nad to atmosfero, kakor megla v jesenskih dneh nad ljubljanskim barjem.

Trudim se, da bi sledil govorniku. Rad bi povezal njegova izvajanja v logično celoto, izluščil probleme in ugotovil dejstva. Toda ta trud je zaman in zato mi misli uidejo drugam.

Razmišljam. Ali je tak primer osamljen v naši politično-družbeni praksi in aktivnosti? Ne, ni osamljen! Mnoge seje, sestanki in konference so slabo pripravljene; tematika se brez potrebe razvleče; važno se meša z nevažnim, govori se o mnogih stvareh, ki nimajo niti posredne zveze z dnevnim redom. Slišijo se še vedno dolgovezni govori o socializmu in za socializem sploh; cela poplava besed brez smisla, sistema in logike; dolgočasno preobračanje stavkov in fraz brez življenja in tistih brezštevilnih problemov, ki jih povzročajo in rešuje aktivnost milijonov. Kadar se poslušatekega govornika, dobi človek občutek, da lista po slovarju; besede, besede... in nič drugega. Kakšen smisel ima pričevanje nekaterih, da vedno začnejo z A in končajo pri Z? In tista nedoločena in blago rečeno čudna mešanica poročila, deklaracije in manifestacije, ki jo žal še vedno prevečkrat nahajamo tako v uvodnih poročilih, kakor tudi v diskusiji.

Odkod taki pojavi in kaj se zrcali v njih? To so ostanki preživetih oblik in metod dela, ki so bile včeraj vsaj deloma potrebne in dobre, danes so slabe, jutri bodo zelo slabe in smešne. V njih se na tej stopnji našega družbenega razvoja povezuje in kaže več značilnosti. Tu je primitivnost, ki misli, da mora vedno in povsod povedati vse, karkoli zna, da bi izgledala čimbolj imenitna in učenal. Zraven nje ponosno dviga glavo birokratska praznoglavost, stagnacija in domišljavost, ki ne prestanto ponavlja eno in isto stvar, in ki misli, da je politika katekizem, ki se ga lahko naučijo na pamet. Z njimi koraka nezdrava ambicija in demagogija, ki izkorišča vsako priliko za svoj nastop »ljudstvu v pouk in sebi v slavo!«

Ali ni vse to eden od glavnih vzrokov, da se mnogi sestanki in seje zaključujejo brez konkretnih sklepov? Se več. Ali ni čisto slučaj, da take seje zaključujejo običajno zunanji faktorji kot so: kosilo, večerja, odhod vlaka, pozna večerna ura ipd., ne pa — kar bi bilo normalno — izbrana tematika dnevnega reda s svojimi zaključki. Zaradi takih brezplodnih »dokazov« socialistične zavesti, marsikdo izgubi mnogo dragocenega časa, tistega časa, ki bi ga bilo potrebno porabiti za študij, za knjige, gledališča in oddihe, ali za razmišljanje, družino in razvedrilno.

Mogoče se bodo komu zdele te ugotovitve in taka ocena preveč kritične; pisec nestrpen in preoster? Zdi se mi, da je pred-

Stane Kavčič

vsem važno s kakšnega stališča in s kakšnim namenom govorimo o teh pojavih. Če bi naše izhodišče bilo ugotavljanje in obsodba osebnih lastnosti tega ali onega, bi prav gotovo zgrešili postavljene

ni cilj. Če pa na omenjene pojave pogledamo s stališča sedanjih družbenih odnosov, demokratične vsebine in demokratičnih oblik družbenega življenja, skratka, če gledamo in kritiziramo te pojave skozi prizmo znanja in socialistične zavesti delovnih množic, potem pa taka kritika nima nič osebnega, ampak je ena od oblik boja za nadaljnji razvoj družbe sploh in posameznika še posebej.

Vsi čutimo, da je čas takim metodam dela odvzeti državljanski pravico. Vsi čutimo, da nas tak način dela pušča plavati na površju, daleč od skritih tolmunov življenja; hromi nas in brez koristi izčrpa. Tak način obravnave naše stvarnosti je čista izguba časa, ki pa zahteva velik davek v fizičnih in umskih silah.

Mi moramo razvijati ne samo organizacijsko-demokratične oblike in metode dela naših organizacij in družbenih organov, ampak se moramo istočasno boriti za čim boljše vsebino njihovega dela in razmotiranje sodobnih vprašanj in problemov. Ni važno samo število diskutantov (čprav je v nekem smislu tudi število dokaz notranje sproščenosti, interesa in notranjih odnosov dotične organizacije ali kolektiva), ampak tudi kvaliteta diskusije. Pod kvaliteto ni razumeti samo spreten govorniški nastop (včasih je ravno on z vsebinskega stališča problematičen), ampak tudi preproste, čestokrat s strahom in občutkom manjvrednosti izgovorene besede iz življenja, ki mnogokrat več povedo in koristijo, kot gromoglasni pozivi na večjo aktivnost, zavest, moralo, disciplino itd.

Ali je mogoče zahteva za kvalitetejnšo diskusijo preuranjena in nerealna? Ali ni taka (diskusija) kakršna je, samo odraz dejanskega stanja, umskih sposobnosti in znanja prisotnih? Zdi se mi, da nas taka dvomljiva vprašanja lahko privedejo do napačnih zaključkov. Kako razločiti dejstvo, da se mnogokrat pred oficijalnim sestankom, ali sejo, še večkrat pa po njej, slišijo bolj

pametne in zelo številne pripombe, misli, predlogi in mnenja od tistih, ki so bile povedane v »uradni« diskusiji. Zakaj to? Zato, ker se še vedno nekateri sestanki, seje in konference vrše v nekem birokratsko trapastem vzdušju, »uradno priznanih monologov«. Taka miselnost in vzdušje imata mnogo zaslug za to, da nekateri zamude lepo priliko za molk in da drugi svoje pametne misli zadržijo za sebe, ali pa jih po končni seji, temperamento razlagajo tovarišem in prijateljem. To vzdušje programatičnosti in propagandizma v birokratskem smislu teh besed, še ni povsod odstranjeno in obsojeno, kot nepotrebna in škodljiva šara, ki spada v agitprop CK v Moskvi, in ki je v popolnem nasprotju z našo družbeno stvarnostjo in s konstruktivnimi prižadevanji in mišljenjem svobodnega graditelja socialistične Jugoslavije.

Čas je, da prezračimo vse seje in konferenčne sobe z duhom in zrakom današnjih ustvarjalnih dni in da izženemo iz njih še zadnje ostanke birokratizma in primitivnosti. In še nekaj. Naši družbeni odnosi, socialistična demokracija in njene organizacijske oblike, dajejo vsakomur možnost, da pove kar misli in čuti. Toda ti odnosi in ta demokracija so istočasno tudi najbolj kvali-

teten avditorij, avditorij, ki je preveč zaposlen in na taki umski in idejni višini, da mu ni potreba več pripovedovati pravilje o tem, da sonce vzhaja zjutraj in zahaja zvečer.

Bilo bi nepravilno omejevali kogar koli, da pove kar misli da je potrebno in prav. Nič ne misli predpisovati obliko in stil govora tistim, ki stopajo na govorniški oder; vsaka uniformiranost (žal je je še vedno preveč) bi bila vsestransko škodljiva birokratska neumnost. Toda, ta širina ne brani socialističnim silam, da se ne bi borile za miselnost in idejno bogato izmenjavo mnenj, ne brani jim, da ne bi gojile in pospeševale globoko in originalno misel, oster in kritičen pogled, jedrnat in vsebine polno besedo in govor.

Socialistični družbeni red sprošča velikanske energije, osvobaja človeka in usmerja njegov duh, znanje in misel naprej. Vrtati globlje in globlje v to dolino šentflorjansko, odpirati mislim vsa širna prostranstva tega sveta in dati besedam tisti prostor in čas, ki jim je nujno potreben, da bodo stvarne, življenjske in prepričevalne — to je danes eden od pogojev uspešnega dela, napredka in razvoja.

Vse ostalo je izguba časa, le-ta je pa tudi v socializmu dragocen!

(Ta članek je bil objavljen v »Slovenskem poročevalcu« dne 27. decembra 1953.)

KOMISIJI ZA POSLOVNIK Zvezne ljudske skupščine že delata

Včeraj dopoldne sta se sestali komisiji Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev, ki bosta izdelali poslovnik Zvezne ljudske skupščine. Najprej bosta sestavili poslovnik za skupne seje obeh domov, potem pa bosta ločeno sestavili poslovnik Zveznega sveta

Sestanek komisij za poslovnik Sabora

Zagreb, 4. januarja.

Jutri ob devetih dopoldne se bodo sestale komisije obeh domov, ki bodo sestavile poslovnik Sabora Hrvatske. Na intrinzičnem sestanku se bodo konstituirale, potem pa bodo začele sestavljati osnutek poslovnika za skupne seje Sabora in poslovnikov za vsak njegov dom. Ker so vse tri komisije sklicane istočasno, se bo njihovo delo najbrž začelo skupno.

Novi preiskovalni sodniki v BiH

Sarajevo, 4. januarja.

Na sodiščih Bosne in Hercegovine so danes prisegli na novo izvoljeni sodniki, ki bodo po zakonu o kazenskem postopku, uveljavljenem 1. januarja, vodili preiskave. V tej republiki, ki ima malo pravnihških kadrov, so se že pripravili na normalno poslovanje sodišč po tem zakonu. Največ novih sodnikov so dala okroglim sodiščem javna tožilstva. Do zdaj sta v glavnem zagotovljeni dve tretjini potrebnega števila preiskovalnih sodnikov.

in Zbora proizvajalcev. Prvi skupni seji je predsedoval ljudski poslanec in predsednik komisije Zveznega sveta Maks Snuderl. Seje so se udeležili tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Moša Pijade ter dr. Jovan Djordjević in Milorad Vučković iz tajništva za zakonodajna in upravna vprašanja Zveznega izvršnega sveta.

Preden so sprejeli dnevni red, je ljudski poslanec Vladimir Dedijer vprašal, po katerem poslovniku bosta komisiji delali. Predlagal je, naj bi delali po poslovniku bivših zakonodajnih odborov. Predsednik Snuderl je omenil, da to ni potrebno, ker so v sklepu o poslovnem redu za volitev komisij za poslovnik vsa načela glede dela komisij. Kar se tiče izpreminjavalnih predlogov, ali jih bodo poslanci predlagali ustno med razpravo ali pa pisмено za začetku seje, je tovariš Moša Pijade rekel, da morajo biti izpreminjavalni predlogi formulirani. Predsedujoči je rekel, da bodo o izpreminjavalnih predlogih razpravljali pri članih, na katere se nanašajo.

Ko so sprejeli dnevni red — obravnavanje poslovnika Zvezne ljudske skupščine — je dobil besedo Moša Pijade. Izjavil je, da osnutek poslovnikov obeh domov niso mogli biti razdeljeni med člane komisij, da pa jih že tiskajo. »Mislim, sem,« je rekel, »da je potrebno, da dobite osnuteka poslovnikov obeh domov zato, ker se v načelni razpravi ni bilo moč

dotakniti tudi vprašanj poslovnika vsakega doma.«

Tov. Pijade je predlagal, naj bi načelno razpravo predložili na današnjo sejo, na kateri bo pojasnil, kako je nastal osnutek poslovnika Zvezne ljudske skupščine in katere so njegove glavne ideje.

Ta seja naj bi se odločila, ali se sprejme predloženi osnutek poslovnika Zvezne ljudske skupščine kot podlaga za delo komisij. Člani komisij so se strinjali in sprejeli ta osnutek kot podlago za razpravo. Na večerajšnji seji so sklenili, da bosta komisiji delali dopoldne, razen če bi nastale nepričakovane okoliščine.

Komisiji sta danes ob devetih nadaljevali delo z načelno razpravo o osnutku poslovnika Zvezne ljudske skupščine. B. V.

Globoka hvaležnost prevzame slehernega človeka, ko sliši pohvalo, namenjeno temu ali onemu skrbniku, ki se je lotil težavne in važne naloge, da skrbi za nezaščitenega otroka in ga vzgaja. Mnogo je takšnih plemenitih ljudi in bilo bi umestno, da bi se naša javnost pogosteje seznanila z njihovim požrtvovalnim delom. Morda nam je prav zaradi njih težko opozarjati na posameznike, nevradne tega poklica in zaupanja, ki jim ga je izkazala skupnost, ko jim je zaupala nezaščitenega otroka. Se teže nam je, ker gre često za otroke padlih borcev, ki so žrtvovali vse, da bi bili njihovi otroci srečnejši, in ker daje naša država za vzdrževanje teh in ostalih nezaščitenih otrok znatna gmožna sredstva.

Podatki, ki nam jih je dal na razpolago Svet za socialno skrbstvo, so huda obtožba ne le brezvestnih skrbnikov, marveč tudi posameznih organov oblasti, ki jim je birokratizem menda zvezal možgane in roke, da bi v takšnih primerih karkoli ukrenili.

S kakšnimi besedami bi ob sodili zanemarjanje otroka v vasi Zici (žiški okraj), ki je imel to smolo, da so mu strica določili za skrbnika. Stric si je kratko in malo privojil otrokovo premoženje in ga neusmiljeno zapravil, otrok pa živi v zelo žalostnih razmerah. Ali pa »skrbnik« iz vasi Lozane (čaplanski okraj), ki spravlja v žep invalidno in dohodke od posestva

svojega varovanca, povrh pa ga še pošilja v službo k nekemu drugemu kmetu v vasi. Ali pa primer padlega borca, ki je v Beogradu živel pri svojem skrbniku, učitelju in bivšem četniškem vojvodi! V Simičevu (pomoravski okraj) žena umrlega invalida sama trudi invalidino in otroške doklade. Ob pregledu so našli njuna otroka (prvemu je sedem, drugemu pa tri leta) gola in bosa v sobi popolnoma sama. V Suvem selu v istem okraju se je mati treh otrok padlega borca drugič poročila, zdaj pa z drugim možem zapravlja invalidino in otroške doklade, otroci pa hodijo raztrgani in bosji v šolo.

So tudi primeri, da skrbniki lepo ravnavo s svojimi varovanci. Toda spričo svojih zaostalosti in primitivnih nazorov jim dobre vzgoje ne morejo nuditi. Otroka nekoga padlega borca v Zemunu so določili za skrbnika njegovo babico, ki je bila kot vedeževalka že obojena. Tega otroka je hotel posvojiti neki oficir, pa je skrbniški organ to odklonil, babico pa — nagradil za vzorno skrb! Neki drugi skrbnik, tudi iz Zemuna, ki so mu zaupali dva otroka padlega borca, pa pripada sekti »botarjev«. Otroci morajo spoštovati obrede te sekte, ob sobotah ne smejo jesti mesa in masti, ne hoditi v šolo itd.

V Svetu za socialno skrbstvo Srbije pravijo, da je kader v ustreznih svetih pri okrajnih odborih strokovno neizobražen. Tam često menijo, da je skrbniški organ storil svojo dolžnost že s tem, da je nezaščitenemu otroku našel streho nad glavo. Zato se dogaja, da zaupajo otroka komurkoli, brž ko se kdo ponudi, celo posameznikom, ki hočejo napraviti iz skrbništva dober posel, zlasti če gre za otroke, ki imajo posestvo, otroške doklade, invalidino ali druge dohodke. Od 15.115 otrok, kolikor so jih imeli lani na skrbni posamezni skrbniki, jih 4583 ni hodilo v šolo, marveč so delali pri skrbnikih ali kom drugemu, skrbniki pa so zato dobivali še nagrado od skupnosti. To ni zgolj pomanjkanje sleherne skrbi, marveč tudi neposredno izkoriščanje otrok, tem grše, ker se skriva pod krinko dobrodelnosti.

Morda pri tem pomaga, čeprav podzavestno, tudi praksa nekaterih naših družbenih organizacij, ki omejujejo svojo dejavnost v tem oziru na organiziranje raznih dobrodelnih prireditvev, na posiljanje paketov otrokom itd. Navljano pa je, da nezaščitenemu otroku pomagamo do pravice, ki mu jih zagotavlja skupnost. Brez tega je vse drugo lahko samo miloščina, ki je sama zase konec koncev tudi nehumana. M. B.

ATELJEJI UMETNIKOV niso poslovni prostori

Odmev uredbe o dajanju poslovnih prostorov v najem

Spričo uredbo o izdajanju poslovnih prostorov v zakup, v kateri so umetniški ateljeji obravnavajo kot poslovni prostori, je upravni odbor Združenja likovnih umetnikov Srbije dal izjava predstavnikom beograjskih listov, v kateri med drugim pravi:

»Stužbenem listu FLRJ« št. vjeka 1233 je objavljena uredba o izdajanju poslovnih prostorov v zakup, s katero so zajeti tudi delovni prostori likovnih umetnikov. Kongres likovnih umetnikov Jugoslavije v Ohridu je razpravljajoč o tej uredbi pokazal na njeno dalekosežno in škodljivo posledice v zvezi z najnovjšim razvojem naše likovne umetnosti.

Stališče kongresa kakor tudi vrsta likovnih republikovih družeb, likovnih umetnikov, da se jim delovni prostori ne nanašajo na delovne prostore umetnikov, umakne, so ostali brez razumevanja. O sprejetju uredbe pa do danes so se domneve likovnih umetnikov na žalost pokazale kot točne. Položaj je danes mnogo slabši, kot je bil v trenutku, ko se je v kpr. sanje pojavilo. Likovne umetnike se nadalje obravnavajo kot gospodarstvenike in na temelju tega smatrajo tudi njihove delovne prostore za poslovne prostore, čeprav lahko med take prostore štejejo le tiste, kjer se opravlja nekakšna gospodarska dejavnost, ki ima za posledico plačevanje davka na promet. Ni treba še nadalje dokazovati, da je likovno ustvarjanje kulturno delo in kot tako sestavi del našega kulturnega življenja.

Ne smemo pozabiti, da je likovno delo nemogoče opravljati brez ustrezajočih delovnih prostorov in da je po svoji naravi vezano na dolgoletni študij in eksperimentiranje, ki ima za posledico materialni riziko umetnika. Zato je nerazumljivo, kako je mogoče istovestiti delovne prostore umetnikov s poslovnimi prostori naših gospodarskih podjetij in obrtnikov. S takšno odločbo bi se vsakomur likovnemu umetniku še posebno po mlajšim »omemobnih« prilikah do ustrezajočih delovnih prostorov, ker bi ekonomsko nikakor ne mogli konkurirati za njihov zakup.

Dokončna rešitev tega kulturno-političnega in socialnega vprašanja so lahko doseže le z ukinitvijo uredbe v odnosu na likovne umetnike, z gradnjo delovnih prostorov-atelejev in s sprejetjem posebnih pravilnikov o zakupu teh prostorov, po katerih jih ne bi smatrali kot visokostanovniški prostori, pač pa kot nujno potrebne.

Vprašanje naše kulture in tudi likovne umetnosti je splošno vprašanje, na katerem je zainteresirana vsa naša javnost, zato smatramo za potrebno, da preko javnosti zahtevamo rešitev tega vprašanja.

Združeno likovnih umetnikov Srbije

Tisoč vagonov semena jare pšenice bomo nabavili v tujini

Iz zanesljivih virov je prišla vest, da bodo v tujini nabavili okrog tisoč vagonov semena jare pšenice. To seme bodo uporabili za pomladno setev, predvsem za tista polja, ki sta jih prizadeli jensenska suša in slana, zatem pa tudi na drugih njivah.

Strokovnjaki sodijo, da bo uvoženo seme jare pšenice dalo veliko boljše donose kot domače. Tako bomo znatno ublažili posledice jensenske suše. R. G.

LJUDJE IN ČAS

„Odgovorni tovariši!“

Izprehajal se je po bregu Begeja. Nekam dostojanstveno mirna in zadovoljena je malomarno trepalj s pasjim bičem dobro rejena volčjaka. Smejal se je njegovemu renčanju in mrmral nekaj prede, ne da bi sploh opazil mimoidoče, ki so se ozirali po njem.

»Le pogledaj! Človek bi dejal, da je mali kraj! mi je poosepljen znanec.« Le pogledaj ga, kako samozavestno se izprehaja s psom. Če pa mu kaj rečeš, ti takoj odgovori: »Mar vi v demokratsko skromnih oblikih ne bi šil na lov, če bi se vam ponudila priložnost?«

»Možek s psom? Je domišljav uradnik «meščanskega pokraja. Bivši komunist, majhna riba! Moj znanec ga je ravno-dušno motril in se ukvarjal s psihološkimi variacijami. V njegovem vedenju je bilo nekaj prehodnega, starega, nekaj, kar človeka moti. Toda...

»Ta ne pride sem! mi je rekel znanec. Stopila sva na ozek, mrzel hodnik, kjer je na vratih napisano — »Stanovniški urad«. Pred vrati so bile zbrane ženske, druga poleg druge so sedele na klopi in potrpečljivo čakale. V kotu je stal mož v uniformi, okrog njegovega plašča pa se je stiskalo kakor okrog klobče šest otročičev.

Neka starica nama je pravila: »Njihova mati je v bolnišnici. Nakazali so mu stanovanje v neki hiši, pa je treba preseliti več družin. Eh, stanovanja! Koliko trpimo zaradi njih!«

»Ustanove so že šopirilo. V nekaterih pisarnah bi se lahko obrnil »Packard«. In odbori. Mestni odbor SZDL ima celo nadstropje in po njem se šopirita dva uradnika. Tudi okrajni odbori imajo cela nadstropja.«

»Vsakega človeka ovira tesna hiša sem rekel svojemu znancu. »Ljudje so pa ljudje, je mi poosepljen v odgovor, ni pa bil več tako zgovoren kakor malo prej. Iznenada je postal tih, obziren, molčeč. V njem je bilo zdaj nekaj tujega, kar je spominjalo na človeka, ki govori s prijateljem kakor pri Gorckem: »Kar naprej vprašuje v sebi nekoga, svojega boga, jeli, tako se tudi bolj: Ni tako! Tudi tako temeljito ni znal več razmišljati kakor o razumnih paradoksih in o tistem uradniku meščanskega pokraja.«

Ljubica Stefan je profesorica, njen mož pa inženir v oljarni. Dva meseca se je vsak dan vozila petdeset kilometrov daleč iz Kniačanina v šolo, naposled pa je zbolela. Potem je ležala na kliniki. Voziti se ni več mogla. Zdaj sta dobila novo stanovanje: steklena stena ju loči od gospodinj. »Doma zmeraj šepetava, ker se vse slisi.« Oba pa sta mlada. Hodnik sta pregradila z zaveso in tako imata tudi »širabno« za jestvine.

»Petnajst stanovanj smo našli, pa smo jih dali drug drugemu. Eno je bilo tudi zelo lepo. Dobilo ga je neko dekle.« Zeno in otročička godbenika Vlade Tomaševića so hoteli »stanovniški« izseliti. Mož je dobil zaposlitev v Novem Sadu,

njegovi ženi pa so dejali: »Pojdi za možem!« »Kako naj grem na ulico, saj vidite, da je zima? In otroka imam.«

»Ne vemo! so skomizgnili brezbržno z rameni na Stanovniškem uradu.

Očička je napisana. Dovoljenje za eno sobo in kuhinjo je dobil neki nalučbenec UPV. Toda čigava je ta odločba? Kdo jo je podpisal? V komisiji so mi rekli, da je med terenci »Stanovniškega« razpasla tudi korupcija. Eden med njimi je to celo priznal. Zdal bo (naposled) tudi Mestni odbor imel sejo o stanovanjih.

In tako gre dan so dnevem. Pred temi vrati na hodniku s klopjo vise v zraku upanje in dvomi. Kaj neki mi poreko? Ljudje molče in mislijo sami pri sebi, čakajo. In prav nič se ne jezijo, da je neki voditelj dolgi udobno stanovanje. Toda zvečer je bilo pod njegovim oknom preveč prometnega trudenja družabne večere, do večeraj pa je bil komunist, in da je zaradi tega malošečan.

Ni dolgo tega, ko so stanovali »Ceste 2. oktobra in Slamine« dostavili odbornikom »štiri odprta vprašanja«. Kratko povedano: o stanovanjih, o prometu, o zalogi živil, čez zimo in o bodočem mestnem kombinatu. In odgovoril jim je osebno predsednik odbora prek krajevnega časnika.

»Stanovniško vprašanje je v Zrenjaninu najvažnejše. Te je tudi razumljivo, ker je število prebivalcev v zadnjih petih letih naraslo za dobrih 15 odstotkov, stanovanj pa so v tem času zgradili zelo malo.«

V prvi polovici letošnjega leta nismo mogli najti drugega izhoda, kakor da smo razpisali krajevno posojilo... itd.

Torej: število prebivalcev je naraslo, stanovanj je malo in kaj smo mogli storiti. Sami objektivni razlogi.

Tako ali drugače, ljudje so vpisali 13 milijonov posojila, pa spet v tem letu niso zgradili nobenega novega stanovanja. Denarja ni bilo. Toda od kod denar za Stadion, za pokrito tristo za 3000 gtefalcev, za sestanje filma, za radijsko postajo, ki jo je bilo siliti »do Zemuna«, za okrasno drevje? O tem v odgovoru volivcem ni bilo niti besede.

LONN PRED BERLINSKO KONFERENCO

PRIJATELJSKI OČITEK ANGLIJI IN NOVO SVARILLO FRANCIJI

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Bonn, 4. jan. Ameriški visoki komisar g. Conant je danes v Bonnu izjavil, da so zahodni visoki komisarji že obvestili svoje namestnike v Berlinu, naj začno pogajanja s sovjetskimi predstavnikom o tehničnih pripravah in poslopu za sklicanje berlinske konference. Jutri bo tudi sam z letalom odpotoval v Berlin. Računajo, da bo jutri prispel v Berlin tudi francoski visoki komisar. Angleški komisar bo prispel nekoliko pozneje. Semjono-va pa pričakujejo iz Moskve ta teden. Vsak izmed njih ima kak uradni razlog za potovanje v glavno mesto Nemčije prav te dni, ko je pritisnil najhujši mráz in ko pričakujejo snežne meteže.

Tukajšnji časniki in politični krogi pa menijo, da kažejo ta vprašanja na skorajšnji sestanek štirih visokih komisarjev v Berlinu, čeprav so v uradnih krogih v Bonnu danes izjavili, da takšen sestanek še ni predviden.

Evrope, kolikor se ne bi sprijaznila sponovno oborožitvenojskih sil v evropski obrambni skupnosti.

»Francoska republika je za obrambno fronto vzhodno od Rena. Brez francoskega strateškega zaledja in francoskih pri-

MOSKOVSKI NAPOTKI
Liberalni »Frankfurter Rundschau« se obrača na četrtega zaveznika berlinske konference. Na podlagi zadnjih poročil vzhodnih dopisnikov sklepa, da bo prispela moskovska delegacija na konferenco štirih z naslednjimi napotki:

1. Nemško vprašanje je moč

Tako si nemški karikaturist (»Deutsche Zeitung«) zamišlja berlinsko konferenco

IZ ANGLIJE SAMO TEORETIČNI POZDRAVI

Ne gre neposredno za berlinsko konferenco, marveč za stališče Anglije nasproti evropski obrambni skupnosti, ki je bistvo uradne nemške politike. V današnjem uvodniku vladi blizu stoječega časnika »Die Welt« očita Angliji, da samo »teoretično pozdravlja« Schumannov načrt in evropsko obrambno skupnost, praktično pa noče ničesar storiti. Dovolj je teoretičnih pozdravov – to je približno glavna misel tega uvodnika.

Casnik zlasti poudarja, da bi angleško praktično sodelovanje lahko znatno vplivalo tudi na stališče Francije v sedanjem trenutku. Ko objavlja vest o berlinski konferenci, »Die Welt« med drugim piše, da se posebna skupina strokovnjakov ukvarja z vprašanjem, kako bi vrnil lastnomo nacionalizirano industrijo v sovjetski con, če bi prišlo do združitve.

OPOMIN FRANCIJI

Francija je tudi danes glavna tema v predberlinskem bonnskem vdušju, toda v luči vojaške (a tem pa tudi politične) usode

stanišč ni mogoče vzdrževati srednje evropske fronte proti invaziji z vzhoda, piše na uvodnem mestu »Frankfurter Allgemeine Zeitung«, ki objavlja sicer uradna gledišča o mednarodnih vprašanjih.

Poudarjanje vojaškega pomena francoskega ozemlja v današnjem uvodniku »Frankfurter Allgemeine Zeitung« se zaključuje s ponavljanjem tistega znanega svarila, ki ga je izrekel Dulles v Parizu: Ali evropska vojska, ali pa dolarjev ne bo več.

urediti samo s skupnim vprašanjem evropske varnosti in poročilom za to varnost.

2. Varnost je nedeljiva. Zato je nemško vprašanje težko povezano s konferenco petih, ki bi se ukvarjala z zmanjšanjem napetosti v svetu (pa tudi s strahovi atomskega orožja).

3. Glavni pogoj za združitvev Nemčije je razveljavitev pariških in bonnskih pogodb (pogodba o evropski obrambni skupnosti). Prvi korak k združitvi pa je vzpostavitev splošne nemške začasne vlade, ki bi skrbelo za splošne nemške svobodne volitve, vtem ko bi bonnska in pankovska vlada nekaj časa še obdržala svoj status.

Na vidnih mestih velikih nemških časnikov so torej poudarjene osnovne teze Nemčije, ki bodo močno vplivale na potek in izid berlinske konference. Ne da bi se spuščali v to, ali in koliko ti časniki dosledno obravnavajo zunanjo politiko, ni dvoma, da zelo dobro osvetljujejo trenutno razpoloženje in trenutne kombinacije v bonnskih političnih krogih pred berlinsko konferenco.

Rade Vujović

OPOZICIJSKA SMER INDIJSKIH SOCIALISTOV

DANES PO SVEIU

Iz agencijskih poročil se ni moč jasno razbrati, kaj vsebuje ta novi status in program, ki ju je kongres indijske ljudske socialistične stranke sprejel pred dvema dnevoema za primer, da bi prišel na oblast. Vendar pa je iz sprejetih resolucij razvidno, da indijski socialisti kljub ostri osodbi imperializma grajačo tudi stališče indijske vlade, češ da podpira zamisel, naj bi večštevne reševale mednarodne probleme. Vrh tega zahtevalo od vlade novo ekonomsko politiko, oziroma omejitve velikih izdatkov, poddržavljen kreditnih ustanov, razdelitve zemlje ter razvijanje kmetijske industrije. Indijski socialisti so zvlje temu kritičnemu stališču nasproti vladi izvolili za generalnega tajnika svoje stranke dr. Rama-Nohar Lohija, za njegovega namestnika pa dosedanjega generalnega tajnika Akoka Mehta. Že to dejstvo zadostuje za domnevo, da so se indijski socialisti odločili za opozicijsko smer proti vladi.

Znano je namreč, da indijski socialisti že del časa različno gledajo na politiko, ki naj bi jo stranka uveljavljala. Lanj junija je bila strankina konferenca, na kateri je tedanji generalni tajnik Akoka Mehta predložil teze, ke so jih pisotni pod vodstvom voditelja stranke Lohija večidel ostro kritizirali.

V grobih potezah bi bile Mehtove teze naslednje: nerazvite države lahko napredujejo edinele ob naporih in žrtvah celotnega ljudstva, demokratično mobilizacija ljudstva otekoča parlamentarna demokracija zaahodnega tipa, ki se uveljavlja v Indiji; le-ta demobilizira, krepi reakcionarne elemente, kastizem, komunizem in fevdalizem. Indija potrebuje vlado z najširšim možnim temeljem. Po sindikatih, združenih itd. naj bi ljudstvo izvajalo oblast in razvijalo konstruktivni kritizem.

Na temelju teh koncepcij, slonečih predvsem na proučevanju gospodarskih problemov in svojstvenosti Indije, kar pa zadeva politično akcijo – na izkušnjah Gandija, je Mehta predlagal sodelovanje z vsami konstruktivnimi silami, predvsem pa s kongresnimi.

Nasprotna stranka pod vodstvom Lohija pa se je oprla prav na to vprašanje kongresa, poudarjajoč, da je to kapitalistična in buržoazna stranka, da je kongres za status quo, da je to korumpirana in propadajoča stranka. Mehtino gledišče ne presojajo kot reformistično in oportunistično. Za uspešno izgradnjo Indije se ne bojijo globoke socialne reforme, glavna gibalna sila pa naj bi bila socialistična in socialistična stranka.

Stranka naj dobí podporo javnosti za svoj socialistični program. Prvi pogoj za demokracijo je obstojanje organizirane opozicije in večstrankarskega sistema. V državi, v kateri sto milijonov ljudi je le enkrat na dan, kjer vlada lakota in smrt, bo di naloga ljudske socialistične stranke »konstruktivno« sodelovanje ali opozicija vladi.

Coprav je bila večina voditeljev, na primer Narajan. Deva in drugi, za Mehtove teze, pa se je strankino članstvo večidel le-temu upiralo tako na indijski konferenci kakor tudi, kot je videti, na sedanjem kongresu. V živahnem ideološkem boju okrog tega problema, v bistvu problema o razvoju nezastalih državi, se je precejšnji meri sodelovala tudi indijska javnost. Slednja je predvsem podpi-

rala tezo o potrebi sodelovanja s kongresom.

Opozicijska smer bo zastavila indijski socializem vrsto novih programov. V boju proti vladi in Kongresu bodo doživeli neprimerno hujši spopad s kominformocij. Slednji so si namreč na svojem kongresu konec preteklega meseca zastavili nalogo, da bi strmo glavnih Nehruvevo protidemokratsko in protiljudsko vlado in stavili v svoj program: razdelitev zemlje, poddržavljenje industrije ter izgon britanskih strokovnjakov, hkrati pa tudi odpravo vseh tujih vplivov v državi.

Indijski socialisti imajo vsekakor pred seboj velikanske naloge, ki zahtevajo jasno in odločno smer tako na ideološkem kakor na organizacijskem področju.

V. T.

Taktične spremembe

»Prepričan sem, da ste utrujeni od hladne vojne. Tudi jaz sem utrujen in utrujeni so tudi vsi moji rojaki. Francozi in Britanci in stotine milijonov ljudi na petih celinah sveta so siti in utrujeni od tega.« To so besede sovjetskega propagandista Ilje Ehrenburga, priložene v novoletni številki moskovskega časnika »News«, ki ga izdajajo v angleščini in ki je namenjen zahodni javnosti, predvsem ameriški in britanski.

Kar je povedal Ehrenburg, je resnica, ki jo vsi prav dobro poznamo. Človeštvo je utrujeno od hladne vojne, zlasti pa so utrujeni narodi SZ in sovjetskega bloka, ki težko, morda še težje kot drugi narodi občutijo v vsakdanjem življenju posledice hladne vojne, v katero so ji pahili njihovi bogotci.

Toda še vedno je odprto vprašanje, ali je resnica tisto, kar je Moskva z Ehrenburgovim člankom (in podobnimi članki drugih profesionalnih propagandistov) hotela povedati svetu: da si sovjetsko vodstvo želi konca hladne vojne...

Politične neke države ne moremo presojati po novoletnih člankih in komentarjih vladnih propagandistov, pa tudi ne po izjavah najpristojnejših činiteljev, Moskva je ob vsakem Novem letu pripisovala velik pomen propagandnemu učinku po svetu. Tudi v razdobju najhujše mednarodne napetosti, ko je na Koreji divjala vojna, v Evropi pa je bila stalna nevtrnost agresije, so prihajale iz Moskve novoletne besedice, polne zatrditev, da sovjetska vlada želi mir...

Na vse strani je treba gledati skozi prizmo sedanje stvarnosti. Ob teh

novoletnih čestitkah iz Moskve (ob izjavi predsednika vlade Malenkova in številnih člankih ter komentarjih) lahko z gotovostjo trdimo samo tole: Prvič, da so se svedoboljubne države okrepile tako, da so dokazale agresivnim silam, da se agresija ne izplača;

drugič, da je SZ prav spričo omejenih razlogov – kakor tudi mnogih drugih – uveljavila nove taktike.

Eden izmed zadnjih stvarnih izrazov nove taktike je stališče o konferenci štirih. Kaže, da je zdaj vendarle zaključeno diplomatsko dopisovanje v zvezi s sestankom štirih in da bo le tega vendarle prišlo. Seveda še vedno ne moremo izključiti možnosti, da bi se pojavile nove ovire. Na primer vprašanje kraja sestanka. Toda vsi činitelji pričajo, da to ni verjetno.

Spremenjena taktika je prišla do izraza tudi glede stališča do Eisenherjevega predloga o atomski energiji. Malenkov se je odzval Eisenherjevemu odzivu, naj bi začeli razgovore o atomski energiji. Resda je Malenkov v izjavi ameriški časopisni agenciji INS ponovil staro sovjetsko stališče glede bistva vprašanja atomske energije. Toda to vendarle ne zmanjšuje pomena nove taktične poteze, ki je v tem, da so pozitivno odgovorili na poziv, naj bi se začeli pogajati.

Stopnja prožnosti neke politike še ne razkriva njenega bistva. Na temelju sprememb v taktiki še ne moremo povzeti dokončnih sklepov glede politike strane. Toda eno drži: taktičnih sprememb ni treba podcenjevati.

J. S.

Zagata britanske industrije

Pol milijona delavcev zahteva višje mezde – Pogajanja ministrstva za delo s sindikalnimi zvezami

London, 4. jan. (Tanjug). – Nobeno Novo leto po zaključku vojne ni prineslo tolikih problemov in težav britanski industriji, zlasti glede zahtev po višjih mezdah, kot 1954. leto. Dogodki v prvih tednih letošnjega leta bodo odločili, ali bo ta država zašla še v hujše gospodarske razmere.

Temu se bi izognili lahko edinele tako, če bi minister za delo Mongtom našel zadovoljiv kompromis glede delavskih zahtev in če bi prepričal sindikate, da njihovim zahtevam ni moč dočela ugoditi. Če tega ne bo dosegel, se bo gospodarstvo znašlo v najtežavnejšem gospodarskem položaju in najhujši industrijski krizi po letu 1926, ko je vso državo zajela splošna stavka.

Računajo, da približno pol milijona delavcev zahteva višje mezde in da bi izdatki za povišane mezde, če bi delavskim zahtevam povsem ustregel, znašali okrog 180 milijonov funtov letno. Ta teden se bo britansko ministrstvo za delo pogajalo z več sindikalnimi zvezami. Delodajalci morajo jutri odgovoriti na zahtevo rudarjev, naj 400 tisoč delavcem zvišajo mezde. Pojutriš-

njem se bo sestel nacionalni komite rudarskega sindikata, da bo proučil odgovor delodajalcev. Ta teden bodo tudi gradbinčarji obnovili svoje zahteve po višjih mezdah, ki so jim jih prej zavrnili. Vladna komisija za prevoz proučuje zahtevo treh železničarskih sindikatov, ki zahtevajo povišanje mezd za 15%. Arbitražna komisija je sklenila, naj bi železničarjem povečali mezde za štiri šilinge tedensko, toda železničarji so to ponudbo odklonili.

NOVI LABURISTIČNI PROGRAM

London, 4. jan. (Tanjug). – Konec tega tedna bo laburistična stranka objavila novo inačico svojega političnega programa, v katerega bodo med drugim vklju-

čili tudi stališče o načelu enakih mezd za enako delo v vladnih službah. Laburistični program »poziv Britaniji« bodo spremenili v smislu sklepov lanske konference v Margateu. Takrat so sprejeli resolucijo, v kateri je rečeno, da bo prihodnja laburistična vlada »nemudoma uveljavila politiko enakih plač za enako delo«, medtem ko je v laburističnem programu 1951 bilo rečeno, da bodo laburisti »ukrenili vse, da bi uklenili razlike med plačami moških in žensk v javnih službah«.

Tudi konservativna vlada je za načelo enakih plač. Vendar sodi, da bo le-tega moč uveljaviti, ko bodo finančni pogoji to omogočili.

Sestanek finančnih strokovnjakov Commonwealtha

Sidney, 4. januarja (Reuter). Danes so se sešli v Sidneyju finančni strokovnjaki držav Britanske skupnosti narodov, da bi se pripravili na ekonomsko konferenco Britanske skupnosti, ki se bo začela v petek. Ti strokovnjaki so izrazili mnenje, da se bodo leta 1954 povečali napor, da bi pospešili gospodarski razvoj Commonwealtha, zlasti v Indiji, Pakistanu in na Cejlonu. Predstavniki teh treh držav so poudarili, da se bodo morali tudi v prihodnje bati pomanjkanja hrane, če se živilska proizvodnja v prihodnjih letih ne bo povečala.

Zanimane govornice

London, 4. jan. (AFP) Predstavniki Foreign Officea je zanimali govornice, češ da so nastala nesoglasja med Veliko Britanijo in ZDA v zvezi z umikom britanskih enot s področja Suez. Dejal je, da ameriška vlada ni pritiskala na London, da bi ta umik pospešila. Predstavniki Foreign Officea je tudi izjavil, da mu ni znano, da je ameriška vlada sklenila dati Egiptu vojaško in gospodarsko pomoč.

Z VSEH STRANI SVETA

KANADA

Trije otroci zgoreli

Ottawa, 4. jan. (AFP). Trije otroci, stari tri do sedem let, so živi zgoreli pri požaru, ki je zajel hišo nekega Kanadčana v pokrajini Brunswick. Mati teh otrok je dobila hude opekline.

ZDA

»New York Times« graja SZ

New York, 4. jan. »New York Times« je v uvodniku izrazil nejevoljo, ker sovjetski voditelji niso seznanili ruske javnosti s tem, kolikšna je rušinska moč novega nuklearnega orožja in ker skušajo izkoristiti zaskrbljenost javnosti zahodnih držav v svoje namene.

»Če bi sovjetsko ljudstvo poznalo obseg nevarnosti, ki grozi vsemu človeštvu, piše časnik, bi notranji pritisk prisilili Kremelej na pošteno razgovore. Dejstvo, da sovjetska vlada ni objavila Eisenhowerjeve govora, je slabo znamenje. Važno je, da bi sovjetski voditelji stopili na ostroumneje in daljnovidneje stališče, da bi tako prehodili najhujšo krizo, ki je kdajkoli doletela človeštvo.«

Razvoj televizije

Washington, 4. jan. (AFP). Predsednik nacionalnega združenja radijske in televizijske mreže ZDA Harold Fellow je izjavil, da bosta radio in televizija v ZDA leta 1954 dosegla prvokrat v zgodovini znesek 1 milijarde dolarjev. Fellow je dejal, da so ZDA uporabljali konso preteklega leta približno 26 in pol milijonov televizijskih sprejemnikov, na vsako hišo pa sta prišla približno dva in pol radijskega aparata.

Produktivnost bo nazadovala

London, 4. jan. (AFP). »Financial Times« proučuje produktivnost ameriškega gospodarstva v 1954 ter sodi, da bo ameriška gospodarstva dejavnost nazadovala za 5% oz. da bo podobna dejavnosti iz leta 1952. »Toda, piše ta časnik, da bi opredelili ameriško politiko, moramo podkati na

objavo sporočila Radalfove komisije, katere konservativne ideje o carinskih tarifah so dobro znane.«

Nesreče med novoletnimi prazniki

New York, 4. jan. (AFP). V ZDA je med novoletnimi prazniki izgubilo življenje 393 oseb. Izmed teh jih je 290 našlo smrt na potovanju, 89 zaradi požara, 64 oseb pa so bile žrtve nesrečnih primerov.

KOREJA

Sestanek nevtralne komisije

Pan Mun Jom, 4. jan. (AFP). Nevtralna komisija za repatriacijo korejskih ujetnikov je na današnjem sestanku potrdila besedilo pisma, naloženega na severnokorejskega generala Li Sang Oua, delegata komisije za premirje. Po izjavi indijskega predstavnika je to pismo pravzaprav odgovor na vprašanja severnokorejskega generala, kar zadeva ujetnike.

Nesoglasja bodo izgledili

Munson, 4. jan. (AFP). Iz poučnih krogov se je danes zvedelo, da se bodo kmalu izgledila nesoglasja med Združenim poveljstvom ter Kitajci in Severnokorejci o izpustitvi ujetnikov, ki so zavrnili repatriacijo. Združeno poveljstvo stoji na stališču, da je treba ujetnike izpustiti 22. januarja, kakor določa sporazum o premirju. Kitajci in Severnokorejci pa zahtevajo, naj bi to odgodili, ker se v določenem roku ni sešla politična konferenca za Korejo. To vprašanje bo obravnavala vojska komisija za premirje, ki se 15 dni ni sestala.

KITAJSKA

Pekinski komentar o izjavi Malenkova

Tokio, 4. jan. (AFP). Pekinski časnik »Jen Min Jih Pa« komentira intervju, ki ga je imel Kingsbury Smith a predsednikom sovjetske vlade Malenkova in piše, da je »ameriška vlada napravila lani več mirovljubnih potez«. Časnik poudarja, da je nasprotje med takimi potezami in politiko, ki jo dandanes uveljavlja ameriška vlada.

VELIKA BRITANIJA

Mezdno gibanje električarskih delavcev

London, 4. jan. (Tanjug). Prihodnji ponedeljek bi morali začeti tako imenovane agrariske stavke električarskih delavcev v najvnejših industrijskih mestih. Te stavke, ki naj bi trajale teden dni, bodo zajele postaje za raziskovanje atomske energije, za raketno orožje, letališča in razne industrijske panoge. Teden dni kasneje, 18. januarja, nameravajo sprožiti splošno stavko 50.000 električarskih delavcev, razen če spora glede mezd dotlej ne bodo rešili.

Predstavniki ministrstva se bodo sestali danes s funkcionarji sindikata električarjev in jih skušali odvrniti od stavke. Električarji zahtevajo zvišanje mezd za tri penije na uro.

Pomoč Mednarodne banke

London, 4. jan. (Reuter). Mednarodna banka je objavila poročilo, v katerem med drugim predlaga, naj bi Britanski Gvjanji podelili 5 milijonov funtarlingov za njen petletni načrt. To poročilo je poslala Mednarodni banki mislija, ki jo je le-ta lani poslala v Britansko Gvjanjo.

Nemška konkurenca

London, 4. jan. (AFP). Konservativni »Recorder« proučuje porast nemške konkurenca britanskemu izvozu in poudarja, da se bo letos vsekakor ta konkurenca povečala. Časnik piše, da je Zahodna Nemčija v tem oziru glavni nasprotnik Velike Britanije – ter pripominja, da so nemški problemi v zvezi z delom drugačni kot v Britaniji in da tudi to močno vpliva na napredek nemškega izvoza.

BELGIJA

Snežni vihar na evropski obali Severnega morja

Oslu, 4. jan. (Reuter). Snežni vihar, ki divja z hitrostjo 100 km na uro, je danes zajel evropsko obalo Severnega morja zlasti Belgijo, Norveško in Švedsko. V dveh Skandinavskih deželah je snežni vihar napravil velikanske gmozne škode s tem, da je trgati telefonske in brozavne dro-

gove, pulli drevesa s koreninami vrtet rušil strehe hiš. Človeških žrtv k sreči ni bilo.

Belgijske oblasti so olvestile prebivalstvo obalnih krajev, naj se pripravi na morebitne nove poplave, podobne lanskim, ki so razdelele to področje. Takrat je bil vihar nekoliko šibkejši in je divjal s hitrostjo 90 km na uro, pihal pa je iz severozahoda in ne severovzhoda kakor sedaj. Pričakujejo, da bo kritično stanje na belgijski obali nastalo danes okrog 23. ure. Ukrenili so že vse potrebno za boj proti viharju.

IZRAEL

Trgovina s SZ

Tei Aviv, 4. jan. (AFP). Direktor izraelske družbe za tekoče gorivo Samuel Oren je izjavil, da se izboljšujejo trgovinski odnosi med Sovjetsko zvezo in Izraelom. Se ta teden bosta obe državi podpisali novo pogodbo, po kateri bo Sovjetska zveza izvažala v Izrael loj v zameno za južno sadje.

V Tei Aviv je prispela prva sovjetska ladja s tovorom surovega petroleja. Ob prihodu te ladje je sovjetski odpravnik poslov v Izraelu izjavil, da je Sovjetska zveza pripravljena sklepati nadalje več kupčij z Izraelom.

TURCIJA

Obisk Menderesa v Italiji

Ankara 4. januarja (Tanjug). Turški tisk poroča, da bo predsednik turške vlade Menderes letos marca vni obisk italijanskemu prvaku. Predsednika Menderesa bo na tem potovanju spremljal zunanji minister Kenriliš.

EGIPT

Spremembe v vladi

Kairo, 4. jan. (AFP). Egiptovski minister za narodno usmeritev je sporočil Revolucionarnemu svetu, da je imenovan namesto prosvetnega ministra Ismaila el Kabania, ki je danes odstopil, sedanjí minister za socialna vprašanja Abbas Amar. Na mesto Abasa Amara je bil imenovan načelnik egiptovskega generalštaba major Kamal el Din Hussein.

Hkrati je bila tudi seja egiptovske vlade, na kateri so po mnenju političnih opazovalcev razpravljali o anglo-egiptovskem sporu o Sueškem prekopu.

Kaj bodo obsegale in kakšne bodo nove ljubljanske občine

Poročali smo že o predlogu za razdelitev Ljubljane na občine, ki ga je pripravil poseben odbor MLO. V smislu tega predloga naj bi Ljubljana imela pet samostojnih občin, ki bi delovale tako, kot sedanji občini v Polju in Sentvidu. Take samostojne občine naj bi bile še na Ježici, na Viču in Rudniku. Poleg vseh teh samostojnih občin pa bi na ožjem področju obstajale še manjše politično-konzultativne občine. Ena od teh bi bila za Trnovo-Kolezijo, druga za Rožno dolino, tretja za Dravljice in Zgornjo Siško; razen tega bi bile še naslednje občine: Spodnja Siška, Bežigrad,

Moste, Kodeljevo in Rakovnik. Vse ostale predel mesta bi spadali pod center. V smislu teh predlogov je Statistični urad MLO zbral podatke o številu prebivalstva v posameznih bodočih občinah, predvsem o njihovi gospodarski moči. Samostojna občina Ježica bi imela 1482 hektarjev in bi obsegala poleg Ježice tudi Kleče, Savlje, Malo vas, Stožice, Tomačevec, del Jaršev in del mestnega področja. Imela bi po podatkih zadnjega popisa prebivalstva 4660 prebivalcev. Znatno večja bi bila občina Rudnik in to predvsem po površini pa tudi po številu prebivalcev.

Področje te občine bi obsegalo naselje Črne vasi, Daljine in Srednje vasi, Sela pri Rudniku, Orej, Babne gorice, dela Lip in dela mestnega področja. Prebivalcev bi štela ta občina 4970. Občina Vič bi v predvidenih mejah imela sicer 2023 hektarjev, toda samo 2423 prebivalcev. Obsegala bi del Podutika, Kozarje, del Podsmreke ter del mestnega področja. Kakšna bi bila gospodarska moč teh novih samostojnih občin? Vsekakor bi bile nove samostojne občine pretežno kmetijskega značaja. Medtem ko bi bilo na področju Ježice 220 kmetijskih gospodarstev, bi ta občina imela samo dvojno industrijskih podjetij, eno gostinstvo podjetje, eno obrtno podjetje socialističnega sektorja in 47 privatnih obrtnih obratov. Na Rudniku bi bilo samo eno industrijsko podjetje, 21 obrtnih obratov privatnega sektorja, zato pa 3550 kmetijskih gospodarstev. Vič bi imel dva industrijska obrata, 29 privatnih obrtnih podjetij in 108 kmetijskih gospodarstev, razen tega pa še dva kmetijska obrata socialističnega sektorja.

Bruto produkt je v prvem polletju 1953 znašal od industrije, gostinstva in obrti socialističnega sektorja na Ježici 206.474 din, narodni dohodek pa 60.438 din, na Rudniku bruto produkt 247.799, narodni dohodek pa 137.708 din. Na Viču je bruto produkt znašal 201.489, narodni dohodek 30.376 dinarjev. Za politično-konzultativne občine na področju mesta so zbrani samo podatki o številu prebivalcev, kajti te občine ne bi imele nobenih gospodarskih nalog, temveč bi delovale kot občine v smislu političnih predstavništev. Občina Trnovo-Kolezija bi imela nekaj manj kot 12.000 prebivalcev. Če bi pa dodali tej občini še Rožno dolino, bi bilo število prebivalcev večje za 6440 ljudi. Občina Dravljice, Zgornjo Siško, Litostraj, bi štela 7815 prebivalcev. Spodnja Siška bi bila med številčno najmočnejšimi tereni. Tereni Hinko Smrekar, Spodnja Siška in Milan Majcen imajo danes okoli 12.000 ljudi. Tudi občina Bežigrad po številu prebivalcev ne bi bila dosti manjša. Občina Moste naj bi obsegala predvsem Kodeljevo in Štepanjo vas; spadali pa bi vanjo še Hrušica in Novi Vođmat. Prebivalcev bi štela ta občina 8680. Če bi k tej občini priključili tudi Nove Jarše in Zeleno jamo s 5640 prebivalci, bi bila ta občina po številu prebivalcev najmočnejša. Seveda poleg centra. Center bi imel 40.688 prebivalcev. Ostane še področje terena Krim, ki obsega Rakovnik in Galjevico. Ali bi za to področje s 3100 prebivalci osnovali novo občino, ali pa jo priključili centru ali pa Rudniku, pa je seveda še vprašanje?

Zimska idila

ZVEZA VOJAŠKIH VOJNIH INVALIDOV PREDLAGA SPREMEMBO NEKATERIH PREDPISOV

Beograd, 4. jan. Na sestanku izvršnega odbora Centralnega odbora Zveze vojaških vojnih invalidov Jugoslavije, ki je bil danes v Beogradu, so sklenili predložiti Zveznemu izvršnemu svetu nekatere spremembe zakonitih predpisov, ki urejajo invalidska vprašanja. Sestanku, kateremu je predsedoval generalpodpolkovnik Miloje Milojević, je prisostvoval tudi tajnik Tajništva za socialno zaščito Zveznega izvršnega sveta Gustav Vlahov.

Zveznemu izvršnemu svetu bodo predlagali, naj bi določilim kategorijam družinskih invalidov zvišali pomoč (n. pr. ženam, ki so v narodnoosvobodilni vojni izgubile sinove in može). Prav tako bodo predlagali, naj družini vsakogar, ki je padel kot borec, a bil pred tem zaposlen, priznajo pravico do polne invalidske pokojnine, ne glede na službena leta padlega. S posebnimi predpisi bi bilo treba urediti vprašanje družin partijskih delavcev pred vojno in med njo ter družin političnih komisarjev, ki zdaj prejemajo invalidnino. Udeleženci sestanka so se postavili na stališče, da bi morali tem družinam dajati pomoč v obliki invalidske pokojnine. Na sestanku so tudi sklenili, da je treba revidirati invalidske pravice, ker je precej tistih, ki po krivici uživajo status invalidov in zlorabljajo olajšave, ki jih invalidom daje skupnost.

Bruto produkt je v prvem polletju 1953 znašal od industrije, gostinstva in obrti socialističnega sektorja na Ježici 206.474 din, narodni dohodek pa 60.438 din, na Rudniku bruto produkt 247.799, narodni dohodek pa 137.708 din. Na Viču je bruto produkt znašal 201.489, narodni dohodek 30.376 dinarjev.

Za politično-konzultativne občine na področju mesta so zbrani samo podatki o številu prebivalcev, kajti te občine ne bi imele nobenih gospodarskih nalog, temveč bi delovale kot občine v smislu političnih predstavništev. Občina Trnovo-Kolezija bi imela

Vreme v preteklem tednu

Razrast področja visokega zračnega pritiska nad vzhodnim Atlantikom in razkroj ter pomik vzhodnocvropskega jedra proti jugovzhodu, je že v ponedeljek dne 27. decembra povzročil, da so iz severozahodnega Atlantika vdrele v Zahodno in Severno Evropo vlažne, dokaj tople zračne mase. Tako so dobile Francija, Belgija, Nizozemska, Nemčija, Poljska, Danska in Skandinavija obilne deževne padavine, le v Alpah in Zahodni Rusiji je snežilo.

polotoku. Področje visokega zračnega pritiska nad Zahodno Evropo se je prvega in drugega januarja še nadalje začelo in pomikalo proti severovzhodu ter vzhodu. Sicer so od severozahoda pritekali slabotni valji vlažnega zraka, vendar je bil njihov vpliv na vreme izredno slabotno. Nastopale so le tu in tam manjše padavine.

jene temperature v letošnji zimi, in sicer je padla temperatura v Celju na -20° C, enako v Novem mestu, medtem ko je bila izmerjena temperatura v Slovenjgradcu -18° C. Osrednja in severozahodna Slovenija ni imela tako močnih ohladitev, ker je bilo v nočnem času nebo delno oblačno.

Nadaljnji dotok hladnega zraka v Zahodno Evropo in v zahodne predele Sredozemlja je pojačal področje nizkega zračnega pritiska nad Sredozemljem, tako da so nastopile na vsem severnem Sredozemlju zelo močne padavine. Po največjih podatkih se omenjeni val padavin položoma pomika proti nam. Zato se nam v prihodnjih dneh obetajo nove snežne padavine, a temperatura se bo nekoliko dvignila. Janko Pučnik

Ali kaže razbijati take gospodarske enote?

Občinski ljudski odbor v Rogiški Slatini premalo upošteva glavne občinske naloge. Zdravišče v Rogiški Slatini je pred svojo reorganizacijo. Po dosežanih predlogih bo prevzelo zdravstvo vodilno vlogo v nadaljnjem razvoju zdravilišča, ker je osnovalna dejavnost zdravilišča zdraviljenje bolnikov z mineralno vodo. Ta decentralizacija bo razdelila zdravilišča v številna samostojna podjetja.

Občina ni po vojni nič stidala, steklarina (šepav ima še enkrat več delavcev kakor pred vojno) pa akoraj nič. Občinski ljudski odbor in steklarina sta ubirala najlažjo pot in jemale stanovanjski prostor zdravilišču. Tudi občinska pisarna je v bivšem hotelu. Seveda tudi nizke najemnine nikogar niso vzpodbujale, da bi varčeval s stanovanjskim fondom oziroma da bi gradil nova stanovanja. Kolodvonska restavracija (bivše občinsko podjetje) je nekaj časa brez potrebe sesadalo ob krili bivšega zdraviliškega poslopija, brž ko so bile zvišane najemnine, pa se je lahko takoj umaknilo iz enega krila. Sejo tedaj, ko so se nekoliko povišale najemnine, je tudi uprava nekoga podjetja v Rogiški Slatini začela razmišljati o gradnji lastnega poslopija. Neprimerno več zdraviliškega stanovanjskega prostora kakor pred vojno so sezidali zdraviliški uslužbenec. Kapaciteta zdravilišča se je zato nekaj let po vojni nenehoma zmanjševala, tako da zdravilišče lahko sprejme okrog 700 gostov manj, kakor pred vojno. Te težave ne bo mogoče premostiti drugače kakor z naglo gradnjo stanovanj.

Nekateri ljudje, ki poznajo razmere v Rogiški Slatini, pri tem so določili, da bo reorganizacija vsaj v začetku prinesla s seboj precej težav, ki jih ne bo tako lahko premagati. Ena izmed težav je po teh sodbah že v tem, ker je zdravilišče raslo kot gospodarska celota, ki je ni mogoče zlahka ustrezno razdrobiti. Druga stvar je v tem, da se v Rogiški Slatini že vsa leta po vojni motajo okrog vprašanja, katere naloge pripadajo zdravilišču in katere občini ter steklarini. Občina namreč še vedno ni dovolj kompaktna enota, marveč je nekako razdeljena na tri predele: zdravilišče na enem in steklarina na drugem koncu, občinski ljudski odbor pa nekje v sredi med obeh. Ta raztrganost izvira še iz predvojne, ko je bilo zdravilišče (v kaj torej so prihajali samo ljudje iz najraznovejših družbenih plastí) skoraj povsem ločeno od ostale občine in na njegovo ozemlje ni smela ostati domačinska noga. Nekaj časa po vojni se je šlo zdravilišče občino in si je oprtalo na svoje rame tudi vse skrb za komunalno dejavnost. Predvsem v interesu zdravilišča je namreč bilo, da ima Rogiška Slatina vsaj za silo urejeno parko, ceste, vodovod, itd. Z občino je zdravilišče pogosto prišlo navzkriž, deloma povsem upravičeno. Hudo kri je povzročal n. pr. stanovanjski fond, ki ga je občina trgala zdravilišču.

Na takšne in podobne ugotovitve opirajo nekateri ljudje svojo bojazen, češ da bodo zdravilišča, gostinska in druga podjetja, ki bodo nastala z decentralizacijo zdravilišča, naletela — če občinski ljudski odbor ne bo sprejeli svojega stališča — na še hujše težave, kakor jih je doživljalo dosedanje zdravilišče. M. Z.

Naslednjega dne 28. decembra se je azorsko področje visokega zračnega pritiska jačalo in pomikalo na kontinent, tako da je bila omenjenega dne pod njenim vplivom že vsa Zahodna in deloma Srednja Evropa, Vzhodna Evropa je bila v območju frontalnih motenj, katere so ji dajale obilne snežne padavine. Izredno nagel porast zračnega pritiska nad Srednjo Evropo pa je povzročil, da so se frontalne padavine v Alpah skoraj popolnoma razbile, a v Sloveniji nismo dobili bistvenih padavin.

V dneh 29. in 30. decembra je bilo v Evropi izredno zanimivo vremensko stanje. Medtem, ko je Zahodna in Severna Evropa bila v območju toplih, vlažnih zračnih mas s temperaturami dokaj nad 0° C (severna Škotska +7° C, Pariz +4° C, Berlin +3° C) in skoraj brez snežne odeje, so alpski svet, Vzhodna Evropa in Balkanski polotok bili v območju nizkih temperatur globoko pod 0° C (Bukarešta -15° C, Sofija -4° C).

Pod vplivom dotoka hladnega zraka v Sredozemlje je tod nastalo področje nizkega zračnega pritiska, ki je povzročilo zlasti dne 30. decembra intenzivne snežne padavine na vsem Balkanskem

Zaječar, 4. januarja. Meteorološki postaji v Zaječaru in Nogotinu sta davi ob sedmih zabeležili najnižjo temperaturo -27 na dneh in -21° C v višini 2 m. Podnevi se je temperatura polagoma dvigala in ob eni popoldne je znašala 2 m nad zemljo -12° C. Po mnenju strokovnjakov kmetijske vzorne postaje v Zaječaru tako nizka temperatura oziroma ni nevarna, ker jo pokriva dovolj debela snežna odeja. Snega je namreč v krajinskem okraju povprečno 30, v Zaječaru pa 11 cm.

AVTOMOBILSKI PROMET V HERCEGOVINI PREKINJEN

Mostar, 4. jan. — Zaradi snežnih zametov so morali v posameznih delih Hercegovine ustaviti avtomobilski pro-

MRAZ V ITALIJI
Rim, 4. januarja (AFP). V Severni Italiji, kjer močno sneži, piha ledeno mrzel veter. V Milanu, Genovi in Savoni je zapadel prvi sneg. Temperatura je znatno padla. V Milanu so imeli -4° C. Zaradi snežnih zametov vozijo vlaki na nekaterih progah z zamudno. Na veliki železniški postaji v Piacenzi je na tirih toliko ledu, da so morali promet začasno ustaviti.

SILNO NEURJE NA DANSKEM
Kopenhagen, 4. januarja (AFP). Na Danskem divja že od sobote silno neurje. V Randersu, na Gitlandu, v Odenzeu in na otoku Saltholm so nastale poplave. V pristaniškem delu Randersa je poplavljenih več ulic. Od večer ni vesti o štirih ljudeh, ki so se vozili blizu pristanišča z motornim čolnom.

Telefonske zveze z mnogimi evropskimi mesti prekinjene

Beograd, 4. jan. V glavni dirkeciji Jugoslovanskih železnic so izjavili, da železniški promet redno poteka v skoraj vseh krajih naše države. Vlaki ne vozijo samo na ozkotirni progji Gostivar—Ohrid, ker znaša tu snežna plast 150 cm. Zaradi zelo nizke temperature, ki neugodno vpliva na delo lokomotiv, so mednarodni vlaki, kakor tudi vlaki v državi imeli danes po dve in več ur zamude. Meteorološke postaje so zabeležile danes temperaturo, ki se je gibala od -15 do -15° Celzija. V Gorskem Kotaru, Vojvodini in ožji Srbiji se je temperatura davi gibala med -20 do -23° C.

Zaradi mraza in debele plasti ledu na telefonskih žicah je bil danes prekinjen telefonski promet z Londonom, Münchenom, Prago, Istanbulom, Parizom, Budimpešto, Solunom. Atenami in drugimi evropskimi mesti. Telegrafsko-telefonski promet je otkočen tudi na nekaterih progah v državi; zlasti med Beogradom in Zagrebom, Beogradom in Ljubljano, Beogradom in Sarajevom ter Beogradom in Skopljem. S. V.

»Ti nimaš pravice«

Teško je verjeti, pa se vendar dogaja. Prvi primer: Predsednji dan lanskega leta so časniki poročali, da je podjetje »Autocenter« zaključilo devizni prekršek. V računovodstvu je bilo vse pravilno evidentirano. To je oteževalo kontrolo banke in devizne inšpekcije. Revidirali ne bi bili mogli ugotoviti stanja, da jim ni pomagali računanje »Autocenter«. Voditelj tega podjetja so šefa računovodstva razglasili za »izdajalca«, češ da je izdal »gospodarsko tajno«.

ga komiteja Zveze komunistov, češ da so samovoljno delili stanovanja. V tem objavljenem članku je rečeno, da so nekateri izmed njih sili v nove stanovanjske hiše, čeprav so imeli prej dobra stanovanja, in da so nova stanovanja dodeljevali samo odgovornim voditeljem. Navedbo v članku so držale, pripombe pa so bile upravičene. Člani komiteja pa se s tem niso strinjali. Uredništvu so sporočili, da je tisti dopisnik politično slab, da pri njem ni vse v redu in da zato ni vreden, da bi delal in pisal v tako uglednem časniku kakor je »Borba«. Glasilo Zveze komunistov. Ne spuščamo se v to, kakšna je dopisnikova minulost, toda moč je več let pisal za »Borbo«. Mimogrede rečeno, v prejšnjih člankih, ko je hvalil delo v okraju, »posameznosti njegovega življenjepisa« nikogar niso motile.

Ljudje imajo svoje napake. Človek včasih tudi poklekne. Če je storil kaznivo dejanje, mora za to po zakonu tudi odgovarjati. Zmeraj pa mu v tem našem burnem življenju nudimo roko pomoči. Ta ali oni je v težavnem trenutku pokleknil, pozanejo, po svojih togobah in težavah, pa je dokazal, da drugače misli in dela. In zakaj birokrat — kdo mu sploh daje to pravico — braka po starih grehih, kar stori samo tedaj, če ga kdo glasno kritizira. Mar ne skuša s tem deliti ljudi v dve kategoriji — v takšne, ki imajo pravico kritizirati, in v takšne, ki te pravice nimajo, čeprav so pred zakonom vsi enaki.

In ne samo to. Sklicali so konferenco kolektiva. Prebrali so življenjepisa šefa računovodstva, da bi dokazali, da je »nezanesljiv«. Ne nameravamo pisati karakteristike. Naj drži vse, kar so o njem povedali na konferenci. Nastane vprašanje, zakaj voditelj tega podjetja niso mislili na zanesljivost tega človeka takrat, ko so ga sprejeli v službo; zakaj skušajo politično očrniti človeka v trenutku, ko se bori za zakonitost in odkriva grehe svojih »predstojnikov«. Mar ni peča! politično nezanesljiv, ki ga včasih pritisnejo človeku, in navajanje njegovih starih grehov najučinkovitejše sredstvo, s katerim birokrati obračunavajo z nepokorneži?

Ta dva primera nista osamljena. Življenjepisa posameznikov je čisto orodje birokratizma. Birokrat ni vajen, da bi mu ugovarjali. Birokrat zahteva od sodelavcev poslušnost. Če naleti na odpor, na drugačno mnenje, če se mu postavi po robu z dejstvi, jame besniti. Birokrat ne razpravlja. Vajen je deliti drugim lekcije, tujih pripomb pa ne sprejema. Če ga pritisne od zid z dejstvi, če mu razbije birokratsko avtoriteto, začne blebetati o starih grehih, vsem ko je prej kar naprej bosedičil o svoji glo-

birokratske avtoritete, začne blebetati o starih grehih, vsem ko je prej kar naprej bosedičil o svoji glo-

VSE VEČJE IZKUŠNJE V DELAVSKEM SAMOUPRAVLJANJU Pri »Cementnini« so slabo gospodarili

Direktor je »uradovale« v gostilni; zaradi svojih napak je razrešen službe — Podjetje pod prisilno upravo

Ljubljana, 4. jan. Pred kratkim je Mestni ljudski odbor v Ljubljani dal pod prisilno upravo še eno podjetje — »Cementnina« na vodovodni cesti. Pregled o poslovanju v tem podjetju so zahtevali delavci sami. Večkrat so in se pritoževali, da so tam nepravilni odnosi in podobno. Zato so se končno v MLO odločili, da izvedejo pregled v tem podjetju. Člani komisije resda niso »odkrili« kakšnih kvalifikacij ali kriminala, kot je bilo za več primerih drugje. Ugotovili pa so nekatere značilne, škodljive pomanjkljivosti, ki so privedli v zelo težavno stanje. Delavci so se pritoževali predvsem zaradi nepravilnega razmerja plač, saj so nekateri dobili celo manj od 500 dinarjev mesečno, kar nikakor ne zadostuje za življenjske potrebe. Za tarifni pravilnik je bil v tem pomembnejši. Najhuje je bilo, da se uprava podjetja ni posluževala. Poleg tarifnega pravilnika so upoštevali še delo po akrdnem sistemu, kar je dajalo posameznim kvalifikacijam delavcev na nekaterih mestih možnost visokih plač na škodo dru-

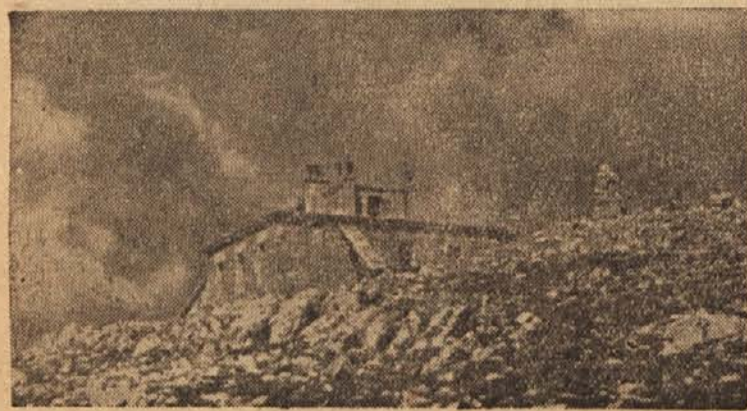
gih. Z denarjem niso varčevali niti pri dnevnih in drugih nevažnih izdatkih. Kasen ted nepravilnosti v nagrajevanju med posameznimi kategorijami navznotraj, kar je zadrževalo odnose med delavci, da so mnogi iskali rešitve z odhodom iz podjetja, je bila v upravi podjetja še ena škodljiva tendenca — varanje skupnosti. Da bi namreč dosegali čimvečji plačni fond skupnosti, so nepravilno dvigali kvalifikacije, slabo so izvrševali nekatera dela in podobno. Največ pripisujejo te grehe direktorju podjetja, ki je baje spremenil bližnje gostilno v svojo pravo pisarno. Zaradi tega ga je Mestni ljudski odbor razrešil dolžnosti, podjetje pa so dali pod prisilno upravo. S tem se deli dosedanjega vodstva ne strinjajo. Dva člana delavskega sveta in upravnega odbora sta že podala ostavko na svoje funkcije in zapustila podjetje. Tajništvo za gospodarstvo LRS pa je prejelo od nekaterih članov delavskega sveta in upravnega odbora pritožbo, v kateri le-ti delno priznavajo njihove napake in slabosti, vendar pa trdijo, da je prisilna uprava s nezadovoljstvom organov delavskega samoupravljanja. L. M.

UREMENSKE OPAZOVALNICE

Slovenija se ne bi smela obotavljati, da postavi vsaj eno dobro višinsko opazovalnico

pri nas in drugod

Ljudje so se že v starih časih zanimali za vreme in so ga seveda tudi opazovali. Vedeli so namreč, da je opazovanje vremena važno, da lahko samo z doslednim in vztrajnim zbiranjem vremenskih podatkov vsaj približno uganemo, kakšno bo vreme čez en dan ali dva dni. Seveda takrat še ni šlo za vremenske napovedi, ker ljudje niso imeli nobenih pripomočkov zanje. Pač pa so že v starih časih vedeli, da se tudi vreme ravna po nekakšni zakonitosti, čeprav ne zmeraj strogo.

Vremenska opazovalnica vrh Bjelašnice (2067 m)

Tako se je polagoma začela meteorološka statistika, ki so jo gojili zlasti Babilonci, Grki, Zidje in Rimljani. Kmalu so spoznali, da so podatki važnejši kakor uganje, kakšno bo vreme. Z renesanso je dobila tudi ta preprosta meteorologija novo podlago. Sredi 17. stoletja je namreč italijansko naravoslovje dobilo prve instrumente za opazovanje meteoroloških elementov. Sloveči naravoslovec Galileo Galilei je spremenil termoskop v termometer, tako da je nanj pritržil termometrično skalo. Njegov učenec Torricelli je kmalu potem izdelal prvi barometer, s katerim je izmeril pritisk zraka na površino Zemlje.

Instrumentom za temperature in zračni pritisk so sledili instrumenti za vlago, veter, množino padavin itd. Tako so takratni vremensoslovci zasnovali vpliv teh elementov na vreme in to je bila podlaga za fizikalno pojmovanje. In že čez nekaj desetletij so vremensoslovci prišli do prvih zakonov o vremenu.

Opazovanje vremena pa je ljubitelje kmalu prisililo, da so svoje opazovanje razširili v vodoravnem in navpičnem smislu. Postavili so vremenske opazovalnice. Z njimi so prišli do podatkov o vremenu na površini Zemlje. Niso pa še vedeli, kako je z njimi v zračnih višavah. Ker pa so prav podatki o meteoroloških elementih v zračnih višavah za meteorološko statistiko, ki so jo gojili zlasti Babilonci, Grki, Zidje in Rimljani. Kmalu so spoznali, da so podatki važnejši kakor uganje, kakšno bo vreme. Z renesanso je dobila tudi ta preprosta meteorologija novo podlago. Sredi 17. stoletja je namreč italijansko naravoslovje dobilo prve instrumente za opazovanje meteoroloških elementov. Sloveči naravoslovec Galileo Galilei je spremenil termoskop v termometer, tako da je nanj pritržil termometrično skalo. Njegov učenec Torricelli je kmalu potem izdelal prvi barometer, s katerim je izmeril pritisk zraka na površino Zemlje.

logijo zelo važni in često odločilni, je postajalo to vprašanje čedalje bolj pereče. Zato se je Sansurre napolnil z odpravo na Mont Blanc, kjer je meril temperaturo zraka. Drugi strokovnjaki so skušali dognati navpično razporeditev vremenskih elementov z baloni, kar pa ima svoje slabe strani. V slabem vremenu je takšno opazovanje nemogoče. Končno so prišli na to, da bi kazalo postaviti vremenske opazovalnice.

Boj proti motnjam v krvnem obtoku

Novi metodi, po katerih zdravijo ljudi z arteriosklerozo

Število ljudi z motnjami v krvnem obtoku je zadnja leta močno naraslo. Ljudje s takšno boleznijo navadno sploh ne morejo delati. Varoki motenj v krvnem obtoku pa so različni. V organizmu nastanejo navadno podobne spremembe kakor pri revmatizmu. Posebno vlogo pripisujejo zdravilni pri tem nikotinu. Zato pravijo nekateri nogi s arteriosklerozo skledičeva noga. Oblike motenj v krvnem obtoku so tudi različne. V najlažjem primeru so lahko še mrle roke in noge znak motenj. V hujših primerih odmrjejo prsti na nogi ali pa vsa noga. Načins motenj in njihovega sodela ni zmeraj lahko dognati. Tudi zdravljenje sodela še na tešave.

O motnjah v krvnem obtoku so spregovorili na nedavnem sestanku

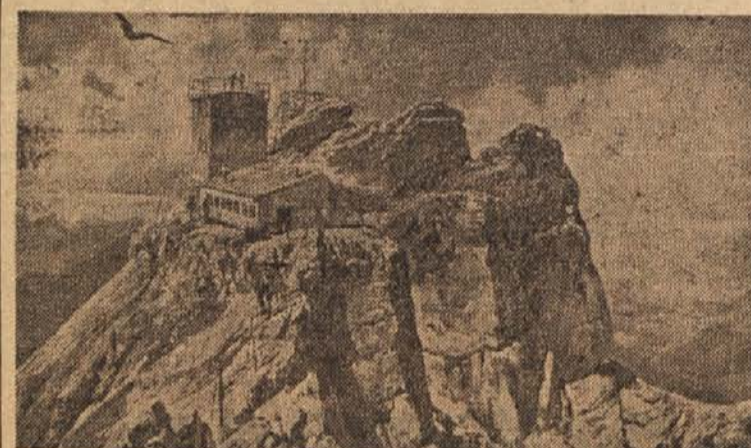
Tako se je začelo obdobje, ko so po vsem svetu gradili vremenske opazovalnice. Francozi so jo postavili na Pick de Midi (2200 m), Nemci na Zugspitze (2962 m), Avstrijci na Sonnblicku (3106 m), Italijani na Monte Cimone (2173 m) in Monte Crigna (2604 m), Romani na Varjul Ormulu (2504 m) v Karpatih, Bolgari na Musali (2926 m) in Črnem vrhu (2287 m), Čehi na Lomnickem štitu (2634 m), Švicarji pa na Jungfraujochu. Rusi so jo postavili na Elbrusu (4520 m) na Kavkazu, Amerikanci pa na Mount Mitchelu (2054 m). Omenili smo le nekaj najvažnejših opazovalnic.

Pri nas smo sicer imeli dve vremenski opazovalnici, na Obilju in Bjelašnici, pa sta bili med vojno porušeni. Opazovalnico na Bjelašnici so leta 1951 obnovili in je zdaj ponos ne le BiH, ampak vse Jugoslavije. Direktor avstrijske meteorološke službe dr. Fieker je obljubil, da bo prihodnje leto usposobljena tudi vremenska opazovalnica na Slemenu pri Zagrebu, nedavno pa so zgradili vremensko opazovalnico na Kopaniku.

Slovenija, ki je po svoji zemljepisni legi in raznolikosti površine za vremensoslovje zelo važna, pa se obotavlja, da bi postavila vsaj eno dobro višinsko opazovalnico. Ko se je pred leti mudil v

naši državi znani strokovnjak za sinoptično meteorologijo profesor T. Bergeren, se nam je čudil, kako sploh moremo delati na področju meteorologije brez višinskih podatkov.

Očitno je, da prodiranja hladnega zraka, zlasti v višini njegovega premikanja od severozahoda do jugozahoda, ter dogajanja v tržaškem ciklonu ni moč pravilno analizirati, dokler ne dobimo višinske vremenske opazovalnice. Važna so tudi klimatološko, glaciološko in druga preučevanja zračnih tokov. Višje zračne plasti lahko proučujemo tudi z meteorografij in radiosondami, s katerimi dobimo podatke do višine 30 km, v ugodnih pogojih pa še višje. Takšni instrumenti pa so zelo dragi in za zdaj jih še ne moremo kupiti. Upajmo, da bomo še to leto začeli vreme opazovati vsaj v Julijskih alpah. Nujno potrebna pa nam bi bila višinska vremenska opazovalnica, ki ne bi dvignila samo ravni naše, marveč tudi raven vse srednjeevropske meteorološke službe.

Višinska meteorološka opazovalnica na Zugspitze

Društva zdravnikov na Dunaju. Dr. Kaundl z druge medicinske klinike je govoril o promalo uporabljeni metodi diagnoze motenj v krvnem obtoku in o novem načinu zdravljenja te bolezni. Z električno merilno napravo lahko zdravnik ugotovi, ali gre za motenje v krvnem obtoku tega ali onega uda. Sedež motnje lahko dokaj natančno ugotovi s preskavo dotakajoče in odtekaajoče krvi, ugotovi lahko tudi, ali ima tisti ud dovolj za življenje važnega kislika.

V nevarnejših primerih lahko zdravnik uporabi gimnastiko žil. Ko doseže iz arca tekoča kri mesto, kjer so žile skrčene, je treba le-to od sunaj razširiti. To stori zdravnik s posebno električno spravo, prilagojeno vsakemu bolniku posebej. Znatno zboljšanje pa nastane šele po daljšem masiranju in razirjanju žil. Slaba stran pri tem je samotnost aparata, ki je tudi drag. Zato za zdaj po tej metodi vešine bolnikov še ne morejo zdraviti.

Pač pa obeta zadovoljivejšo uspešno vsem bolnikom druga splošno dostopna metoda. Zadnja leta zdravijo ljudi z arteriosklerozo tako, da jim vbrizgajo v možgna žilne injekcije neke tekočine, ki žile močno razširi. Žile pa ostanejo razširjene le nekaj časa. Zato je treba injekcijo večkrat ponoviti. Bolečina se ni treba bati, ker je injekcija tako rahla, da bolnik niti vobdajanja ne čuti. S posebnim aparatom potekajo žile razširjajoče sredstvo v arterije dve ali celo tri ure nepretrgoma. Pri tem bolnik bolečin sploh ne čuti, marveč ima celo prijeten občutek. Potem ostanejo žile precej dolgo razširjene.

Soet je poln ljudi, ki so pripravljani: ent so pripravljani delati, drugi pa pripravljani, da jim to preprečijo.

Robert Frost

Pod tujimi imeni se skrivajo

V Zahodni Evropi je približno milijon narodnih izdajalcev in vojnih zločincev

Ob zlomu Hitlerizma je med mnogimi nacističnimi grešniki in krvoloki brez sledu izginil iz Velikove tudi bivši kraljalster Grum. Oblasti so izgubile sledno sled za njim, pač pa je njegova družina vedela kje se skriva. Šele pred nekaj tedni se je sam javil sodišču v Celovcu. Kje se je skrival od leta 1945 do letos, noče povedati. Grum je pribežal v Avstrijo iz Jugoslavije in sodišču se je javil šele, ko mu je družina sporočila, da ga ne bodo izročili Jugoslaviji, čeprav je zaprizen nacist. Skrival se je pod lažnim imenom in delal več let v lesni industriji. Grum pa ni eden maloštevilnih, marveč eden izmed stotisočev, ki že od leta 1945 žive pod tujim imenom.

Takšnih grešnikov se skriva v Zahodni Evropi približno milijon. Ne gre pa v večini primerov za Nemce, kakor bi človek mislil, marveč predvsem za Francoze in Nizozemce. Šele za njimi so Nemci, Italijani, Belgijci, Danci, Avstrijci in Norvežani. Pri drugih narodnostih, razen Nemcev, gre za tako imenovane kvizlinge, pa tudi za mnoge prostovoljce, ki so se borili na vzhodni fronti. Po vojni so jim postala v domovini tla pod nogami prevročna in pod izmišljenimi imeni so se zatekli v tujino.

Seveda jih je usoda raztepla na vse strani in premešala tako, da se niti sami dobro ne znajdejo. Francozi in Nizozemci so izkoristili zmede v Nemčiji, da so pobegnili tja, Italijani so izginili v vrstah svojih rojakov v Južni Franciji, mnogo Nemcev je zbežalo v Italijo in Avstrijo. Takoj po vojni ni bilo težko dobiti potne liste. Mnogo esesovcev je iz

Nemčije pobegnilo v Francijo. Iz raznih možnosti se je kmalu izoblikoval sistem. V Zahodni Nemčiji deluje ilegalna organizacija, ki ima kakih 80.000 članov. Ti ljudje, že tako moralno pokvarjeni, so zdaj prava nesreča za deželo, kamor so se zatekli. Kriminalni zločini se med njimi čedalje bolj množijo, mednje pa so se zatekli tudi mnogi kriminalni zločinci, ki jim policija le težko pride do živega.

Ta ali oni vojni zločincev se naveliča življenja pod tujim imenom ali pod okriljem ilegalne organizacije in se prostovoljno javi oblastem, kakor je storil Grum. Najprej pa ponarejen potni list ali druge dokumente proda. Kupceve je zmeraj na pretek. Zahodnonemška vlada je skušala odpraviti to zlo tako, da je zagotovila pod tujim imenom živečim vojnim zločincem, da se jim ne bo zgodilo nič hudega, če se prostovoljno javijo.

Toda zaželenega uspeha ni dosegla. Vsak vojni zločinec se namreč boji, da ga ne bi izročili oblastem njegove domovine, kjer ga čaka zaslužena kazen. Prej ali slej bodo morale evropske države to pereče vprašanje urediti sporazumno.

SPANSKI PONOS

Neki švicarski časnik je nedavno zabeležil naslednjo zgodbo. V nekem baru v Barceloni je sedel angleški turist in poslušal gitarista. Ko je le-ta nehal igrati, je Anglež vstal, stopil k njemu in mu stisnil v roko bankovec. Tedaj pa je Španec vrazil, zmečkal bankovec in ga zalučal Angležu v obraz. Anglež ga je osuplo pogledal, potem pa je brž začel iskati po žepih večji bankovec. Pri tem je mrmral: »Premalo? Kaj pa naj vam še dam?«

»Gibraltar!« je odgovoril Španec ponosno.

SVINJSKA NESPEČNOST

Nekemu farmarju v Connecticutu v ZDA je poginilo v nekaj dneh več plemenskih svinj. Obrnil se je na inštitut za kmetijsko proučevanje, naj mu pojasnijo vzroke. Inštitut ga je pozval, naj pošlje nekaj prsti iz svinjaka, kjer so svinje poginile. Kmalu je dobil tale odgovor:

»Ker so tla v svinjaku ilovnata, so se nabrale svinjam na repih kepe, ki so bile tako težke, da so vlekje njihovo kožo nazaj in svinje niso več mogle zatiskati oči. Zato so najbrž poginile za nespečnostjo.«

»Ne gre več, gledališče moramo zapreti.«

»Gospod ravnatelj, saj je vendar bilo na predstavi 14 ljudi.«

»Kaj bi teh 14 ljudi, ko so razdelili 200 brezplačnih vstopnic.«

MALI LEKSIKON

Vprašanja:

- Kdaj je nastala ideja kozmopolitizma?
- Koliko bakrene rude je na svetu?
- Kdo je odkril uran?
- Kaj vse mečemo na mestna smetišča?
- Katera žival ima doojne trepalnice?
- Kdo je bil tvorec etnologije?

Odgovori:

Ideja kozmopolitizma je nastala v Grčiji v 3. stoletju pred našim štetjem, ko je bilo še v veljavni suženjstvo. Takratna demokracija je doživela popoln razcvet, pa tudi razredni boj se je že zelo zaostroval. Poledica ostrega razrednega boja in dokaj pogostih vojn je bila, da so mnogi ljudje obupali in postali nezadovoljni z družbenim redom. Njihovo nezadovoljstvo se je pokazalo med drugim tudi v nazorih nekaterih sofistov, n. pr. Hippija iz Elis. Sofisti so kritični razliko med ljudmi po poreklu, tem stranu ljudje, in poudarjali, da so vsi ljudje po naravi enaki in enakopravni ne glede na to, v kateri državi žive. Kozmopolitične nazore, ki sta jih pozneje še bolj razvil Aristotel in Diogen iz Sinope, so zlasti podrobno obdelali stoiki, ki so idejo o naravni enakosti ljudi ne glede na narodnost in socialni položaj prenesli tudi na sužnje.

Po statističnih podatkih znaša svetovne rezerve bakrene rude približno 8.800.000.000 ton. Če računamo, da je v bakreni rudi povprečno 2,9% bakra, bi bilo na svetu še kakih 80 milijonov ton čistega bakra. Industrija pa potrebuje zdaj toliko bakra, da bodo te rezerve do konca našega stoletja izčrpane. Zato ni čudno, da se znanost polagoma usmerja na poskuse ki bi omogočili pridobivati bakr iz morske vode. V toni morske vode je namreč kakih 5 gr bakra.

Z odkritjem urana sta povežani imeni dveh kemikov, prvega, ki je napovedal ta element in drugega, ki ga je o-

kril. Nemški kemik Heinrich Martin Klaproth je leta 1789 proučeval neko rudnino in izločil iz nje oksid nekega novega elementa. Menil pa je, da je izoliral čisti element, ki ga je nazval uran na čast novo odkritega planeta Intega imena. Šele leta 1841 je francoski kemik Engon Melchior Pelletot ugotovil, da je šlo za oksid urana. Ta kemik je s segrevanjem uranovega klorida s kalijem dobil čisti uran. Nemški leksikonik seveda pripisuje odkritje urana Klaprothu.

V velikih mestih pride na smetišča po 1 kg odpadkov na prebivalca mesečno. V Beogradu gre torej na smetišča kakih 500.000 kg odpadkov mesečno ali 6 milijonov letno. Statistiki so izračunali, da bi lahko iz teh odpadkov s prebranjem izločili 10% uporabnih, in sicer 180 ton papirja, 120 ton raznih kovin, 90 ton masti, 60 ton cunj, 60 ton stekla in porcelana, 60 ton usnjenih odpadkov in 180 ton stare gume.

Velblod ima dvojne veke. Spodnja je zelo nežna in prozorna. Dvojne veke varujejo velblodu oči pred pušavskim peskom.

Ko je med dediči Makabeja nastal razdor, so poklicali vojskovodjo Pompeja, da bi na pravilni red. Pompej je prišel leta 63 pred našim štetjem z vojsko in priključil Palestino rimskemu cesarstvu. Pustil pa je tam kralja iz vladarske hiše Makabejev. Takrat so Zidje dejansko že izgubili samostojnost, toda pravi in popolni polom so doživeli po uporu leta 66. po našem štetju. Rim je poslal v Palestino vojskovodjo Vespazijana in ko je leta 69. zasedel Jeruzalem, je mesto napadel leta 70. v Juriju zavzel in požgal skupaj s slovešim svetiščem. Rimski vojskavci mnogo Zidov pobili, ostale pa je Rim razselil po svojem cesarstvu, kjer jih je bilo takrat kakih 4.500.000. Do ustanovitve države Izrael po drugi svetovni vojni Zidje niso imeli samostojne države.

Salomonovo zlato bi rad našel

Prizadevanje južnoafriškega zgodovinarja dr. Punkta

Južnoafriški zgodovinar dr. William Punkt iz Pretorije si je vtepel v glavo, da bo našel pravilni zlati zaklad kralja Salomona. Te dni je prispel v Lizbono, kjer bo stikal po prastarih zapiskih portugalskih raziskovalcev in pomorsčakov. Rad bi predvsem pojasnil še ne raziskano

22 otrok ima

Giacomu Rolettu iz Turina se je rodil nedavno 22. otrok. Mož je star 83 let. Prvikrat se je poročil leta 1892. Prva žena, ki je umrla leta 1910, mu je zapustila 7 otrok, potem se je poročil drugič in z drugo ženo je imel tri otroke. Druga žena mu je umrla leta 1926. Stiri leta pozneje, ko mu je bilo že 63 let, se je tretjič oženil. Žena je bila stara 23 let. Rodila mu je 11 otrok. Zdjaj pa še dvanajstega. Zdjaj mož pravi, da bo otrok dovolj.

zgodovino porušenih mest v afriški džungli Cimbabve. Mnogi strokovnjaki domnevajo, da bi utegnili biti Salomonovo zlato zaklad zakopan pod razvalinami tega mesta, o katerem govore tudi stari testamenti. Punkt je zbral kopico starih knjig, rokopisov in zemljevidov, da bi dobil iz njih podatke o starodavnem mestu.

Zanima se zlasti za prastare karavanske poti v afriški džungli in upa, da mu bodo omogočile raziskati porušeno mesto. O njem si je že ustvaril približno sliko: »Mislite si ovalno stavbo s kakih 10 m visokimi kamnitimi nasipi,« je rekel, »pri tleh 10 m debelo, proti vrhu pa tanjšo, zgrajeno iz naravnih kamnov brez cementa, peska in prsti. Sredi nasipa je 10 m visok koničast stolp in to je Cimbabve, za sedanje stanje raziskav popolna uganka.« Punkt je tudi povedal, da ar-

heologi, ki so odkopavali Cimbabve, niso našli nobenih okostnjakov in da bo zelo težko določiti, kako staro je to mesto. Računa z možnostjo, da izvira zlato kralja Salomona iz nekdanjih rudnikov v neposredni bližini tega mesta. Ustno izročilo namreč pravi, da so v bivšem arabsem pristanišču Sofara pičlih 500 km od Zimbabve natovorili na ladje mnogo zlata. Tudi zgodovinarji menijo, da so bili zlati rudniki lastnina kraljice Sabo, vrstnice kralja Salomona. Tretji pa domnevajo, da je bil Cimbabve zgrajen šele v krščanski dobi. Samo v enem vprašanju se arheologi stinjavajo, da je bil Zimbabve razdejan že, ko so ga portugalski pionirji pred 500 leti našli. Punkt je že proučil angleške arhive, zdaj pa se hoče vrniti v Pretorijo, brž ko bo v Lizboni končal delo.

DANES IN JUTRI

VAZNI NASLOVI V LJUBLJANI

Uredništvo »Ljudske pravice-Borbe«, nočni urednik Ima telefonsko št. 23-261
Reševalna postaja, Zaloška 20, tel. 23-444
Porodnišnica, Slajmerjeva 1, tel. 20-215
Otroška klinika, Ulica Stare pravde 4, tel. 20-973
Dežurna lekarna, Prešernova trg št. 6, tel. 20-115
Zavod za socialno zavarovanje, Miklošičeva 20, tel. 23-081-083
Zdravstvena dežurna služba, Miklošičeva 20, tel. 23-081
DOZ, Miklošičeva 19, tel. 21-776
Notranja uprava, Prešernova ul., tel. 21-100 in 21-200
Gasilska milica, Krekov trg, tel. 23-535
Dežurni tajništva za notranje zadeve Ljubljana-mesto, telefoni 21-100, 21-200, 21-600, 21-700
Dežurni za prometne nesreče, tel. 20-663
Putnik, Titova 2/I, tel. 20-472
Elektrarna, Magistrat, tel. 22-121
Finarna, Resljeva 28, tel. 20-555
Vodovod, Krekov trg 10, tel. 20-554
Železniška postaja, Trg OF, tel. 20-768
Avtobusna postaja, Masarykova, tel. 23-065
Jug. aerotransport JAT, Miklošičeva 12, tel. 20-945
Hotel »Unions«, Miklošičeva 1, tel. 20-570
Mestni avtotaksi, Slomškova 6, tel. 21-576
Mestna hranilnica Ljubljanska, Copova ulica 3 - Telefonska centrala 22-138 in 23-383, direktor 21-894.
Veleblagovnica NA-MA, Ljubljana:
uprava - sekretariat, 22-563
komercialni oddelek, 22-571
računovodstvo, 23-059
centralna skladišča, 22-550
poslov. pri »Postoi«, 21-066
posl. pri »Promostovju«, 22-551
poslov. »Pohištvo«, 20-496
Trg. podj. »Usnje«, Ljubljana, Wolfova III:
direktor, 20-043
komerc. 22-304
Grosistični oddelek za usnje, Trubarjeva 41, 22-231
Detajlna poslovalnica za usnje »Janje«, Trubarjeva 41, tel. 22-281
Detajlna poslovalnica za usnje »Kozja«, Trubarjeva 18, 23-058
Grosistični oddelek za obutev, Gradišče 10, 20-517
Trg. podjetje »Volina«, Ljubljana, tel. 22-562
Prodajalna »Volina«, Ljubljana, Nazorjeva 3, tel. 20-683
Prodajalna »Kotrova«, Ljubljana, Celovška 71, tel. 22-683
Slovenija - Impex, trg. agencija za izvoz in uvoz, - Beethovnova 14/L, tel. 23-918
Galanterija, trg. grosistične podjetje, Ljubljana:
direktor, 23-273
komercialna, 23-271
skladišče, 23-275
računovodstvo, 23-276
Agrotehnika - export-import, Ljubljana, tel. 20-142
direktor, 21-446
oddelek za uvoz in prodajo, 21-778, 20-547
oddelek za les, 21-033, 23-048, 20-377
oddelek za silvino, 20-365
oddelek za tehnično službo, 20-143 (int. 19)
oddelek za posredovanje in knjižniške pridatke, 21-820
odd. za servisno službo, 21-308
trgovina, Gosposvetska 2, tel. 21-659
Mestno prevozno podjetje »Mepromat«:
uprava - mehanične delavnice, karoserijska delavnica, tapetniška delavnica, ličarska delavnica, vulkanizerska delavnica - tel. 21-302
Prometna pisarna - Prevozi, garaže - tel. 20-823
Spedičija - Ljubljana, podjetje za tužemske in mednarodne Transporte, uprava Titova 32, tel. 21-304
direktor, tel. 20-851
kosovna odprava, Metelkova št. 4, tel. 21-719
avtodisponenca, tel. 21-090
avtogaraža, Središka 1, 23-296

DRSALISČE SSD ZELEZNICAR

Agilno SSD Zelezničar je obogatilo Ljubljano z novo drsalno ploščo, ki bo prav dobrodošla vsem Bežigrajem in Siskarjem ter vsem delovnim kolektivom v tem okolišju. Otvoritev bo danes v torek. Drsalcem bo na razpolago topla garderoba in čaj. - Vstopnina je propagandna.

PREDAVANJA

Prirodoslovno društvo priredi v torek 5. januarja ob 20. uri poljudno predavanje akademika dr. inž. Antona Kuhlja: Ob 50-letnici letalstva. Predavanje bo v predavalnici Prirodoslovne fakultete na Univerzi, vhod iz Gosposke ulice. Vabljeni.

Prof. Debré iz Pariza, svetovno znani strokovnjak iz otroškega zdravstva, predava v četrtek 7. jan., ob 11.30 v predavalnici interne klinike MVS o temi: Borba proti tuberkulozi v otroški dobi. Vabimo vse zdravnike in študente medicine, da se predavanja znamenitega gosta udeležijo v čim večjem številu.

KONCERTI

Na IV. izrednem koncertu Slovenske filharmonije, ki bo v sredo, 6. t. m., bo E. Kendall-Taylor izvajal Prokofjeva Koncert za klavir in orkester št. 3. Na sporedu še Beethovenova II. simfonija in Kelemenov Preludij, arija in finale. Koncert bo v torek, 5. jan. ob 19.30. Vstopnice od 60 do 200 din. Abonenti imajo popust 20 in 40 din na kupon I in II.

GLEDALIŠČA

DRAMA - LJUBLJANA
Torek, 5. jan.: Zaprti.
Sreda, 6. jan. ob 20: Hochwälder: Javni tožilec. Abonma red E.
Četrtek, 7. jan. ob 20: Hochwälder: Javni tožilec. Abonma red C.
Petek, 8. jan. ob 15.30: Torkar: Pravljica o smehu. Abonma red Petek, popoldanski.
Sobota, 9. jan. ob 20: Salacrou: Tak kakor vsi. Abonma red K.

OPERA

Torek, 5. jan. ob 19.30: Rossini: Sevilijski brivec. Abonma red B.
Sreda, 6. jan. ob 19.30: Verdi: Traviata. Abonma red G.
Četrtek, 7. jan. ob 19.30: Rossini: Sevilijski brivec. Abonma red A.
Petek, 8. jan. ob 19.30: Puccini: Madame Butterfly. Zaključena predstava za ZSS.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaja
Torek, 5. jan. ob 20: Umetniško pripovedovanje Cankarjevih del. - Cankarjeva dela pripoveduje Jože Tiran, harfo dela Pavla Uršičeva. Izven.
Sreda, 6. jan. ob 20: Vilharjeve šaoligre - Večer v čitalnici. Izven.
Četrtek, 7. jan. ob 20: J. B. Priestley, Cas in Conwayev. (Vloga Alana igra Polde Dežman.) - Red Četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.
Petek, 8. jan. ob 20: J. B. Priestley, Cas in Conwayev. (Vloga Alana igra Saša Miklavc.) Red Petek. Vstopnice so tudi v prodaji.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Mestni dom, Ljubljana
Četrtek, 7. januarja, ob 16: Skufca: »Trnjulčica«, pravljčna igra z godbo, petjem in plesom, popoldanska predstava.
Sobota, 9. januarja, ob 20: Milčinski: »Cigan«, veseloigra z godbo in petjem.
Nedelja, 10. januarja, ob 16: Skufca: »Trnjulčica«, pravljčna igra z godbo, petjem in plesom, popoldanska predstava.
Nedelja, 10. januarja, ob 20: Milčinski: »Cigan«, veseloigra z godbo in petjem; večerna predstava. Zaradi velikega navala za predstavo »Trnjulčica« bodo vstopnice v prodaji že od srede dalje; rezerviranje vstopnic tel. št. 20-923.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

MARIONETE
Levstikov (Sentjakovski) trg
Sobota, 9. jan. ob 17: Kuret: »Obuti maček«.
ob 20.30: Kuret: »Obuti maček«. Za odrasle.
Nedelja, 10. jan. ob 11: Malik: »Zogica Maroglica«.

ROČNE LUTKE

Resljeva cesta 28
Torek, 5. januarja ob 8: Gostovanje v Renčani.
ob 11: Gostovanje v Mirni.
ob 15: Gostovanje v Novi Gorici.
ob 18: Gostovanje v Solkanu.
Sreda, 6. januarja ob 8: Gostovanje v Kanalu;
ob 11: Gostovanje v Humu;
ob 15: Gostovanje v Medani.
Prodaja vstopnic za vse predstave bo v soboto od 11. do 12.30 pri blagajni Mestnega gledališča v Gledališki pasaji in pol ure pred predstavo pri gledaliških blagajnah.

KINO

KINO »UNION«: Slov. film »Vesna«. Tednik. Barok v Ljubljani. Predstave ob 15, 17, 19, 21. Predprodaja vstopnic od 9-11 ter od 14 dalje.
KINO »KOMUNA«: Italijanski film »Kako sem odkril Ameriko«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.
KINO »SLOGA«: Ameriški film »Pošta postaja«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.
KINO »SOČA«: Nemški film »Sandje ustnice«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20.
Predprodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 10-11 ter od 15 dalje.
KINO »PRIGLAV«: Ameriški barvni film »Broadwayske melodije«. Tednik. Zadar. Predstave ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.
KINO »SISKA«: Ameriški film »Zaradi nje«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic eno uro pred predstavo.
CELJE »UNION«: Slov. film »Vesna«. CELJE »DOM«: Avstrijska komedija »Irena v zadregi (Inge).
KAMNIK: Ameriški film »Nevidni človek«.
RAVOLJICA: Italij. film »Zidovi Malapage«.
KRANJ: »STORZIČ«. Ameriški film »Amerikanec v Parizu«.

RADIO

Dnevni spored za torek, 5. januarja
5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasheni spored) - vmes ob - 5.35-5.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska - 5.50-6.00 Jutranja telovadba - 6.30-6.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar - 6.50 Objava dnevnega sporeda - 7.00 Navesti kmetovalcem - 7.25-7.30 Poročila - 11.00 Solska ura za nižjo stopnjo - Ivo Zor: Hotel Jelka (ponovitev) - 11.30 Solska ura za višjo stopnjo - Vasja Oevirk: Pohorski bataljon - 12.00 Pisan spored slovenskih vokalnih in instrumentalnih skladb - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Modni kotiček - 13.10 Orkestri in solisti - 13.45 Glasbeni razgledi - 14.00 Lahka, zabavna in plesna glasba - vmes ob 14.30-14.40 Radijske reklame - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Sportni tednik - 16.00 Popoln danski simfonični koncert - Camille Saint-Saens: Koncert za klavir in orkester št. 4 v c-molu - Matija Bravničar: Prva simfonija - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Spored operetnih in filmskih melodij - 17.45 74. letnica tečaja angleškega jezika - 18.00 Prekmurje in Bela Krajina v narodni pesmi - 18.30 Iz bojev naših narodov: Jekleno pest - 18.40 Igra godba na pihalu Ljubljanske garnizije pod vodstvom kap. Jožeta Bruna - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Zabavna glasba, vmes objave in reklame - 20.00 Okno v svet - 20.10 Iz opernega ustvarjanja Antonina Dvořaka in Petra Iljča Čajkovskega - 21.00 Literarno-esejistična oddaja: Slovenska socialna lirika - 21.30 Plesno glasbo izvajajo orkestri Walter Fenske, Kurt Wego, Tony Pastor, Johnny Mayer, Jan Corduener ter orkester The Skymosters in hammond orgle - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Komorni koncert violinista Karla Rupa in pianista Marijana Lipovlje - W. A. Mozart: Sonata v G-duru - L. v. Beethoven: Sonata v D-duru, op. 12, št. 1 - 22.55-23.00 Lahko noč - 23.00-24.00 Na valu 927.1 m: Oddaja RJ za tujino (Prenos iz Zagreba).

MARIBORSKE VESTI

V Mariboru se je zadnje dni rodilo 60 otrok, in sicer 31 ženskega in 29 moškega spola. Največ mater je rodilo v starosti od 20 do 30 let in sicer 48. Med 30. in 40. letom je rodilo 7 mater. Najmlajša mati je bila 15-letna posestnikova hči Alojzija Petelin, najstarejša pa 46-letna gospodinja Ljudmila Sušteršič.
Umrli so v Mariboru: Hulman Anton, 69 let, upokojenec; Koren Konrad 71 let, upokojenec; Piberšek Ivan, 76 let, upokojenec; Vrhovčak Kristina, 61 let, upokojenec; Dajčman Zdenka, 4 mesece; Pos Jožef, 75 let, upokojenec; Naveržnik Marija, 73 let, gospodinja; Unger Maks, 5 let; Petrovič Karmen, 6 mesecev; Mijović Eleonora, 30 let, gospodinja; Amon Jakob, 79 let, upokojenec; Papež Alojz, 6 mesecev.

FILMSKE NOVOSTI

Štev. 1
IZ DOMOVINE:
1. Zasedanje Zvezne ljudske skupščine.
2. Iz naše vojne industrije.
3. Odlikovanje pripadnikov predvojaške vzgoje v Skoplju.
4. Novootvorjeni slikarski in kiparski ateljeji v Petrovaradinski trdnjavi.
5. Otroški novoletni sejem v Ljubljani.
6. Obrti, ki izumirajo.
IZ TUJINE:
1. Dvorci na Lolri.
2. Gledališče lutk v Parizu.
Telefoni redakcije: Beograd 21-191
Zagreb 33-582 - Ljubljana 22-975
Sarajevo 29-96 - Skopje 21-15
Zahtevajte, da v vseh kinematografih redno predvajajo filmske novosti 4227

Le malo tablic
tombole Zveze gluhih Jugoslavije
je ostalo neprodanih v Sloveniji.
Če še nimate tablice, pohitite z nakupom pri vseh prodajalcih srečk Jugoslovanske loterije ali pri organizacijah Zveze gluhih Jugoslavije.
Žrebanje bo 10. januarja 1954 v Sarajevu.
Tombolska tablica stane samo 50 dinarjev.

OBVESTILO
Obveščamo redne in izredne študente filozofske fakultete, da bomo izpitne prijave za januarski izpitni rok sprejemali do 11. januarja 1954.
Izpitni bodo od 25. januarja do 10. februarja 1954 po razporedu, ki bo razobešen na oglasni deski vsake katedre.
Overovljene zimskega in vpis letnega semestra je treba opraviti od 10. do 25. februarja 1954 po razporedu, ki bo izobešen na dekanatu.
Iz dekanata filozofske fakultete v Beogradu 5788

PODJETJE
»PETAR DRAPŠIN«
MLADENOVAC
sprejme:
strojne inženirje,
strojne tehnike,
kemike tehnike,
metalurge tehnike,
građbene tehnike,
pravnega referenta,
komercialista,
tivarje,
strojne ključavničarje,
orođjarje,
strugarje,
varilce.
Plača po tarifnem pravilniku in dogovoru. Interesenti naj se javijo z navedbo kvalifikacij in prakse na gornji naslov. 5746

KAPELNIKA
GODBE NA PIALA
sprejmemo.
Ponudbe pošljite na naslov:
Narodna glasba, Starigrad na Hvaru.

POZIV!
Vsi bivši delavci in uslužbenci Kombinata gume in obtube v Borovu, ki so bili leta 1953 najmanj tri mesece zaposleni, naj do 15. januarja 1954 javijo svoje naslove računovodstvu podjetja zaradi izplačila viška plačnega fonda za leto 1953.

Vsem svojim poslovnim prijateljem
in ostalim delovnim ljudem
čestitamo za novo leto 1954
»MAGNOHROM«
Industrija visokoognjavnega materiala
RANKOVIČEVO

Kolporterja za večerno prodajo
»Ljudske pravice-Borbe« sprejmemo.
Oglasite se v Kopitarjevi ulici št. 2.

JAMES CAIN: Ponarejevalec
ROMAN
V banki sem delala tri leta in vsako leto so mi na teden primaknili k plači po en dolar. Tedaj se je začel zanimati zame Charles in poročila sva se.
»Ali bi mi mogli prav to pojasniti?«
»Hm, tako se pač dogaja na svetu, mar ne?«
»Dobro, pa pustiva to. Saj se me tako in tako ne tiče.«
»Vam se menda zdi, da se z možem ne razumeva?«
»Tako nekako.«
»Od takrat je minilo zelo mnogo časa. Ali sem vam že povedala, da mi je bilo takrat komaj devetnajst let? V teh letih se človek - kako bi dejala - kaj lahko navduši.«
»Ali pa se še zmeraj navdušujete?«
Niti slutit nisem, da jo bom to vprašal. Glas mi je drhtel. Izplila je čašo in vstala.
»Da, čakajte no - kaj bi še bilo zanimivega v mojem kratkem življenjepisu. Dva otroka imam, prvemu je pet, drugemu pa tri leta. Obe sta deklici in obe lepi. V našem ženskem zboru pojem alt. To bi bilo malone vse. Zdjaj pa moram iti.«
»Kje pa je vaš avto?«
»Nisem se pripeljala z avtomobilom. Prispela sem z avtobusom.«
»Ali vas smem tedaj odpeljati domov?«

»Res bi bilo lepo, če bi to storili. Toda Charles bi me ubil, če bi zvedel, da sem bila pri vas. In povrh še zavoljo njega. Charles misli, da sem šla v kino. Nikar do jutri ne pozabite, prosim, kaj ste mi obljubili in nikar me ne izdajte.«
»To ostane med nama.«
»Morda bi bilo videti pretirano, toda v tem oziru je zelo občutljiv.«
Stanoval sem na Franklinovi cesti v Hollywoodu, ona pa v Mountain Drive v Glendalu. Do njene hiše je bilo dvajset minut vožnje, toda namesto da bi ustavil avto, ko sva prispela tja, sem vožnjo nadaljeval.
Spomnil sem se, da je pravzaprav za konec predstave v kinu še pregzdaj.
Odpeljala sva se na obalo. Dotlej sva veselo kramljala. Potem pa sva bila do konca vožnje v zadregi in sploh nisva več govorila.
Ko sva se znova odpeljala skozi Glendal, je iz kina »Aleksander« privrelo množica ljudi. Odpeljal sem jo do vogala v bližini njene hiše. Segla mi je v roko:
»Hvala lepa.«
»Glejte, da ga pregovorite, kar pa se tiče vas, bo vse v redu.«
»Strašno me peče vest, toda...«
»Kaj toda?«
»Nocoj je bilo zelo prijetno.«
Mene je lahko pregovorila, Brenta pa ni mogla. Vsaj ne tako lahko. Tarnal je in se upiral, da bi šel na kliniko ali da bi storił karkoli, da bi ozdravel, razen da je še naprej pridno jemal tablete. Zato mi je dvakrat ali trikrat telefoniiral in kazno je bilo, da so najini telefonski pogovori čedalje daljši. Ko pa se je nekega dne njen mož pri okencu v banki sesedel, tako da sem moral poklicati rešilni voz, da so ga prepeljali domov, se

ni več mogel upirati. Naposled so ga odnesli na kliniko, žena pa je drugi dan nastopila službo pri nas. Vse se je razvijalo približno tako, kakor je napovedovala. Delala je izvrstno in vlagatelj so nosili denar v banko kakor dotlej.
Takoj prvi večer sem Brenta obiskal na kliniki in mu prinesel košarico sadja. To je bil bolj uradni dokaz pozornosti same banke kakor osebno moje. Zena je bila pri njem in ko sva ga zapustila, sem se seveda ponudil, da jo odpeljem domov.
Vzel sem jo torej s seboj. Povedala mi je, da ostaja njena hišna pomočnica zdaj, ko je njen Brent na kliniki, čez noč, da ji pazi na otroka, in tako sva se odpeljal na kratek izlet v okolico. Naslednji večer sem jo spet povabil. Toda počakal sem jo pred hišo. In spet sva se odpeljala iz mesta. Brenta so pregledali na röntgeni in ga takoj operirali. Vse je šlo brez komplikacij.
Midva pa sva se medtem drug drugemu privadila. Blizu bolnišnice sem odkril kino, v katerem so prikazovali filmske novosti, in tja sem hodil, ko se je mudila v bolnišnici, in gledal športne dogodke. Potlej pa sva se skupaj vozila po okolici.
Nisem ji dvolil, ona pa mi ni zatrjevala, da sem drugačen kakor drugi njeni znanci. Ali tako nekako.
Do takšnih in podobnih izjav med nama ni prišlo. Pomenkovala sva se o njenih otrocih in knjigah, ki sva jih prebirala. Kdaj pa kdaj pa sva se vračala v pomenkih na čase, ko sem še igral nogomet. In pripovedovala mi je, kako me je takrat gledala. Največkrat pa sva se vozila, ne da bi sploh govorila. Bil sem zadovoljen, ko mi je sporočila, da hočejo zdravniki Brenta obdržati na kliniki, dokler ne ozdravi. Zaradi mene bi lahko ostal tam do novega leta. Proti temu ne bi imel pomislekov.